

SLOVENE C

Naročnina
za državo SHS:
za celo leto naprej Din. 120—
za pol leta " " " 60—
za četrt leta " " " 30—
za en mesec " " " 10—
za inozemstvo:
običajno " " " Din. 218—
mesečno " " " " 18—
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji " " " Din. 15—
v inozemstvu " " " " 35—
Posamna štev. 75 par.

Gene inseratom:
Enostopna petstina vrsta mal
oglasni po K 4— in K 8—,
veliki oglasni nad 45 mm vi-
šine po K 8—, poslana itd.
po K 12—.
Pri večjem naročilu popust.
Izbaja vsak dan izvzemši
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Mesečna priloga: Vestnik SKS.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 329.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš.
zagreb 29.011, sarajev. 7563, praško in dunaj. 24.797

Kmetijski oče:

Odgovor učiteljskemu parlamentu.

Sklepi »učiteljskega parlamenta« na Bledu jasno kažejo, kaj namerava svobodomiselnost učiteljstvo z našo dečo. Imenovane resolucije pomenijo nasilje nad našimi najsvetejšimi pravicami in svobodo vesti ter prepričanja, za katero se je stoletja in se še prelivajo potoki krvi. To učiteljstvo si prisvaja do naše dece pravice, katere mu po nobenem zakonu ne pristojajo, nam boče ugrabiti mladino in jo odpeljati v svoj svobodomiselnostni tabor proti naši želji in volji. Mi očetje in matere odločno protestiramo proti takim sklepom in kličemo na ves glas: Roke proč od naših otrok! Mi skušani in osiveli očetje in matere, ki moramo v potu svojega obraza preživljati in skrbeti za svojo dečo, imamo edini pravico določevati v katerem duhu naj bo vzgojena. Mi zahtevamo, da se pokori učitelj, katerega moramo mi vzdruževati, našim željam in pravicam, ki so nam zagotovljene po ustavi, katere ne dovoljuje nikomur izvrševati nasilja nad vestjo drugega, nad katerim nima nobenih naravnih pravic. Celokupno učiteljstvo naj bo prepričano, da mi od svojih naravnih očetovskih pravic niti za las ne odstopimo in če bi nas to stalo tudi še hujše žrtve!

Učitelj je lahko za svojo osebo kar hoče, toda v izvrševanju svoje službe zahtevamo odločno, da nastopa kot državni uslužbenec, to je: kot uslužbenec nas vseh, nepristransko, podučuje mu zaupano dečo tako, da bo dečo narodu in državi res koristna in svoji rodilnici v čast in podporo. Učitelj na bi se potrudil vcepiti otroku v mlado srce pokorščino in spoštovanje, posebno do staršev, politike v šoli pa se ima brezpogojno ogibati. Učiteljstvo ima na polju srčne vzgoje še veliko nezadostno obdelano polje, katero bi se moralo zelo skrbno pričeti negovati, če hoče naša šola doseči vsaj podobne uspehe, kakor jih vidimo v drugih državah.

Vsako vmešavanje in odločevanje v verskih zadevah pa učitelju odrekamo in zaupamo versko-nravnemu poduk edino le za to poklicanost in od naše cerkve pooblaščenim veroučiteljem.

Iz resolucij, ki jih sklepaio svobodomiselnost učitelji, se kaže nainujnejša potreba delati na to, da se čimprej ustanovi za katoliške otroke katoliške šole in se ločijo katoliški učitelji od svobodomiselnih, ker mi nočemo, da bi se naši otroci vzgojevali po sili in proti volji ogromne večine ljudstva v protislovesnem duhu.

Junaki - korenjaki.

»Papirmate so naše čake
in puške naše iz lesa!»

Dne 3. septembra je doživel naš krasni Bled svoj veliki dan. Tega dne se je zbral namreč na Bledu slovenski del jugoslovanskega, v znanem UJU organiziranega učiteljstva, da mimogrede razpravlja nekoliko o svojih stanovskih zadevah, v glavnem pa zato, da napravi globok poklon sokolstvu in s tem poklonom seveda indirektno tudi poklon svojemu mogočnemu zaščitniku dr. Žerjavu in njegovemu angelu-varhu Pribičeviću.

Ta poklon pa ne bi bil dovršeno lep, če ne bi bil garniran z mastnimi obdolžitvami o »protidržavnosti« onega dela slovenskega učiteljstva, ki ima kljub silnemu in neverjetnemu terorizmu od strani Pribičevićevih podrepašev še vedno toliko poguma, da javno priznava svoje slovenstvo in svojo staro vernost in ki se kljub vsem zapeljivim vabam od nasprotne strani rajši drži svojega ljudstva kakor pa da se ukloni batinaškemu režimu.

Obdolžitve, ki jih je Udruženje jugoslovanskih učiteljev izreklo javno na račun

svojih slovenskih stanovskih tovarišev, so bile težke in človek bi mislil, da mora imeti društvo ljudi, ki zahteva nekaj ugleda v javnosti, za tako težke obdolžitve tudi kakšne dokaze v rokah, in pa toliko poguma, da nastopi na odločilnem mestu z dokazi za resničnost svojih trditvev. Kajti gola zahteva po policiji in po policijskem nadzorstvu nad lastnimi stanovskimi tovariši še ni nikak dokaz!

Krasno priložnost, potrditi svojo obstojnost z dokazi, je imel slovenski del jugoslovanskega učiteljstva na zadnji seji višjega šolskega sveta v Ljubljani. Na tej seji je vstal mož, ki velja za zastopnika nazadnjaških slomšarskih idej, in je sam zahteval, naj »višji« šolski svet takoj uvede disciplinarno preiskavo proti onim učiteljem, na katerih naslov so tako divje besneli na Bledu ravno oni gospodje, ki nosijo tudi v »višjem« veliki zvonec in kjer imajo odločilno moč in odločilno besedo.

A kaj se je zgodilo? Veliki junaki učiteljskega parlamenta na Bledu so odložili svoje čake in svoja bojna kopja in svoje orjaške sablje in rožljajoče ostroge in na prav nejunaški način izdali in zapustili svoj barjak svobode in iz seje dvorane ušli! Ali jih je na begu spremljevala sokolska koračnica ali jim je vsaj trobila kakšna ognjevit sokolska fanfara, o tem zgodovina molči. Sladko je za domovino umreti, a še lepše v njej živeti — so rekli med vojsko »junaški« borci, češ da niso oni krivi, da so jih rodile plašljive matere!

Kralj Aleksander v Londonu.

Belgrad, 11. sept. (Izv.) Vlada nima še nobenega obvestila o oficijelnih in političnih sestankih in obiskih kralja Aleksandra v spremstvu min. predsednika Pašića. Za Pašićevo potovanje se ve le toliko, da je zahteval kredit v šterlingih.

Belgrad, 11. sept. (Izv.) »Politika« poroča iz Pariza: Kralj Aleksander se je v spremstvu dvornega ministra Jankovića peljal skozi Pariz v London, kjer obišče angleškega kralja in kraljico ter svojega kuma vojvodo od Yorka. V Londonu ostane kralj tri dni, nakar se vrne v Pariz, kjer bo počakal na prihod kraljice Marije in ministrskega predsednika Pašića. V

V sejni dvorani so ostale samo težke čelade in ogromne helebarde, s katerimi so tolkli po svojih tovariših svobodoljubni gospodje na Bledu. Ko pa je sluga pospravil dvorano, je mrmral: Sam papir — sama drva! Na kar je vse skupaj zbasal v peč: čelade in helebarde in svobodoljubna policijska načela in vse skupaj zapalil.

A bodi satire dovolj! Kakor je ravno kar omenjeni dogodek nad vse žalosten za vodstvo »naprednega« učiteljstva (in za »napredno« učiteljstvo nič manj), tako je tudi poučen in mi gojimo trdno upanje, da bo tudi »napredno« učiteljstvo danes ali jutri uvidelo, kakšno silno sramoto si je nakopalo na glavo s svojo brezmejno nazadnjaško zaslepljenostjo.

Metoda političnega boja, kakoršno so zanesli v napredne učiteljske vrste dosežani napredni učiteljski voditelji, je tako osramotila nje in njihove zveste pristaše, da mora tej sramoti brezpogojno slediti iztizenje. Naj bodo in naj ostanejo »napredni« učitelji »napredni« kakor hočejo, naj se proti nam bore kakor se hočejo, toda v svojem boju naj se poslužujejo poštenih metod, naj pred izrekom težkih obdolžitev pomislijo tudi nekoliko tudi na potrebo dokazov, in če imajo dokaze, naj vztrajajo! Beg iz seje dvorane »višjega« šolskega sveta pa bo ostal še poznim zanamcem v hvaležnem spominu in bo morebiti poleg drugih stvari prišel še prav, ko dvorane višjega šolskega sveta ne bo pomedel sluga, ampak — od ljudstva izvoljeni zastopniki!

Parizu bo kralj Aleksander sprejel tudi ministrskega predsednika Poincaréja. Tu di Pašić se bo sestal s Poincaréjem. Temu sestanku pripisujejo veliko važnost.

Pariz, 11. sept. (Izv.) Kakor javlja »Petit Parisien« je došel kralj Aleksander v London.

Belgrad, 11. sept. (Izv.) Ministrski predsednik Pašić se je v poslednjem trenutku odločil, da se še ne vrne v Belgrad, ampak da bo spremljal kralja Aleksandra na njegovem potu v London. Kakor javlja »Politika«, ima kraljevo potovanje v London zelo velik političen pomen.

Testament kralja Petra I.

Belgrad, 11. septembra. (Izv.) V soboto sta se sešla minister notranjih zadev Timotijević, kot zastopnik ministrskega predsednika in minister za pravosodje dr. Marković s kraljevičem Jurijem. Poskušala sta ga pregovoriti, naj se pokori kraljevemu odloku in naj odide v Niš, kjer je stanovanje zanj že pripravljeno. Po dolgem prigovarjanju je kraljevič Jurij končno izjavil, da se bo pokoril, ampak samo pod pogojem, če se njegovo vprašanje reši v celoti, ne pa kos za kosom. Nato je odgovoril minister za pravosodje Marković, da bo v kratkem odpotoval v Pariz, kjer se bo s kraljem Aleksandrom o zadevi razgovarjal. Nato je kraljevič Jurij zahteval, da se takoj odpre testament rankega kralja Petra. Vsled te kraljevičeve zahteve so takoj vsi odšli k prvemu kraljevemu adjutantu generalu Hadžiću, s katerim so se dogovorili, da se testament odpre v soboto popoldne. Testament so odprli ob 6. uri popoldne.

Belgrad, 11. septembra. (Izv.) V soboto popoldne, na rojstni dan kraljeviča Jurija, so prišli na mestno sodišče minister Timotijević, minister Marković in državni svetnik Ilija Džukanović, da prisostvujejo otvoritvi testamenta kralja Petra I. Kraljeviča Jurija je zastopal njegov odvetnik Dukanec. Sodnik Jovičić je odprl testament, čegar vsebina se glasi:

Med našo državo in Avstrijo se je za-

čela vojska. Ne vem, kaj se vse utegne z menoj dogoditi in zato razpolegam s svojim premoženjem na sledeči način: Imam gotovino, vrednostne papirje in nepremično premoženje. Gotovino in vrednostne papirje zapuščam v enakih delih mojim sinovoma kraljeviču Juriju in prestolonasledniku Aleksandru in svoji hčeri princezinji Jeleni. Svoje nepremično premoženje v Belgradu (Krunska ulica 9) zapuščam svojemu sinu prestolonasledniku Aleksandru tako, da morejo isto uživati vsi otroci. Svojo ustanovo, cerkev na Oplencu in nepremičnine okrog nje zapuščam svojim otrokom za uživanje, tako da imajo vsi moji otroci pravico biti pokopani v ustanovni cerkvi. Bolnico v Topoli zapuščam državi. — 8. avgusta 1914. v Kragujevacu. — Peter Prvi.

Testamentu je bil priložen listič, kjer izraža kralj svojo voljo, da se njegovemu slugi Zdravku izplača 5000 dinarjev.

Pred svojim odhodom iz Arandjelovca na fronto je kralj napisal 18. novembra 1914. k testamentu še sledeči dostavek: »Želim, da ostanejo moji otroci celo življenje složni in v bratski ljubezni.«

Besedilo testamenta bodo sporočili tudi Nj. Vel. kralju v Pariz.

Sodišče bo testament sedaj izvršilo, ker je verjetno, da nasledniki ne bodo ugovarjali zadnji volji svojega očeta.

novan mesto njega namestnik. — Sklenjeno je, da se zakonodajni odbor skliče na vsak način na 1. oktobra, narodna skupščina pa na 5. oktobra.

ZA IZVOZ VINA NA ČEŠKO.

Belgrad, 11. sept. (Izv.) Danes so eemkaj došli češkoslovaški delegati za pogajanja glede uvoza 100 tisoč hektolitrov piva iz Češkoslovaške in glede izvoza enake količine vina iz Jugoslavije na Češkoslovaško.

Kongres intelektualcev v Zagrebu.

V Zagrebu se je vršilo v nedeljo v političnem oziru važno zborovanje srbskih hrvatskih in slovenskih intelektualcev, zlasti onih, ki so s sedanjim demokratsko-radikalnim režimom in s sedanjo državno upravo nezadovoljni.

Od Slovencev so se kongresa udeležili: dr. Ravnihar, dr. Triller, dr. Gregorin, dr. Rožina iz Maribora, prof. dr. Šerko, ravnatelj dr. Janko Hacin in odvetnik dr. Hacin, dr. Dimnik iz Krškega in dr. Vladimir Knaflič kot zastopnik »Njive«. Povabljen pa je bil na kongres tudi prof. dr. Ivan Prijatelj. Veliko pozornost je vzbudila skoro korporativna udeležba glavnega odbora narodnih socialistov s posl. Deržičem na čelu.

Posebna pomena za našo notranjo politiko pa je bila udeležba vodilnih demokratov na kongresu. Prišli so: Ljuba Davidović, dr. Veljković, dr. Milivoj Jovanović in dr. Boža Marković.

Med Hrvati moramo omeniti na prvem mestu predsednika parlamenta dr. Ribarja. Poleg njega so se udeležili kongresa še: bivši ban dr. Tomljenović, bivši pomočnik finančnega ministra dr. Kostrević, dalje dr. Ante Pavelić, dr. Smoljaka in prof. Ilić.

V predsedstvo kongresa so bili voljeni poleg dr. Ante Pavelića še dr. Smoljaka, dr. Boža Marković in dr. Vladimir Ravnihar.

Govori na kongresu.

Dr. Ante Pavelić je naglašal v svojem otvoritvenem govoru potrebo državnega in narodnega edinstva na podlagi svobodnega sporazuma vseh treh plemen.

Za njim je govoril dr. Smoljaka. Govoril je o treh glavnih točkah resolucije, ki zahteva »jugoslovansko edinstvo« namesto plemenskega opredeljenja, prostovoljni unitarizem namesto prisilnega centralizma in samoupravo ter dekoncentracijo sedanjega avtokratskega režima. Za državo je zahteval skupno ime »Jugoslavija.«

Msgr. Bulić je naglašal, da mora biti naša naloga prepričati, da se zgodovina ne ponovi in nas ne cepi, kot nas je že.

V imenu Dalmatincev je govoril še dr. Tartaglia, za narodne socialiste dr. Mihajlo Rostohar, za zemljoradnike Jovanović in za Vojvodince Jakšić.

Glavna govora pa sta bila govora dr. Veljkovića in Davidovića.

Dr. Veljković je izjavil v glavnem, da Srb ni bil nikdar osvajač, ampak vedno le osvoboditelj. V tem boju pa so pomagali Srbom tudi Hrvatje in Slovenci. Zato je ta država naša skupna last. Zato govornik obžaluje srbsko-hrvatski spor in vabi Hrvate, naj opuste svojo politično pasivnost. Natančne meje med Srbi in Hrvati ni in če bi se srbski del delil od hrvatskega, bi ostalo na Hrvatskem na tisoče Srbov in obratno. Nastala bi iredenta na obeh straneh in vnel bi se neizprosni boj med obema strankama, v katerem bi se Hrvatje opirali na Mažare, Srbi pa na Italijo. Posledice bi bile popolno razsulo države. Zato mora ta država ostati. Največja ovira za obstoj države so pa plemenski bloki, namesto katerih mora stopiti jugoslovanski blok. Zato je govornik tudi za skupno državno ime

Ljuba Davidović izjavlja, da na shod ni prišel kot strankar, ampak kot javni delavec, ki je vedno delal za ujedinjenje. Tudi on nudi Hrvatom svojo bratsko roko za ustvaritev velike in moderne Jugoslavije.

Resolucije:

Glavni del sprejete resolucije se glasi: »V prepričanju, da je samo v nerazdeljenem državnem edinstvu zagotovljena narodna bodočnost Srbov, Hrvatov in Slovencev in v prepričanju, da leži v zadovoljstvu vseh narodnih delov, poziva kongres vse rojake, ki to uvidevajo, da ostanejo v obrambo države proti vsakemu pokretu, ki posredno ali neposredno ogroža drž. edinstvo (podčrtali mi, op. ur.) in proti vsakemu motenju sloge, ki to edinstvo slabi, zlasti proti oviranju sporazumom med Srbi in Hrvati, ker bo ta sporazum največja podlaga za obstoj naše države.«

Ostale točke govore o potrebi izboljšanja državne uprave, obrača se proti istovetenju države z režimom, se poteguje za

dostojne uradniške plače in zagovarja razbremenjenje centralne državne uprave od poslov, ki so čisto lokalnega značaja.

Končno predlaga resolucija združenje vseh strank, ki bi se s to resolucijo strinjale, v »Jugoslovansko zajednico«.

Učinek kongresa na demokrate.

Na belgrajške demokrate, in tudi na prečanske, je zagrebški kongres vplival kot curek mrzle vode. Za danes se še vzdržujemo končne sodbe, pač pa priobčujemo nekaj zelo značilnih izjav vodilnih demokratov in demokratskih glasil:

Pribečevići proti Davidoviću.

Po odhodu Ljube Davidovića v Zagreb ja dal objaviti Pribečević v »Pravdi« sledečo izjavo: »G. Ljuba Davidović je odšel v Zagreb na kongres tkzv. intelektualcev proti volji večine članov glavnega odbora in poslaniškega kluba. Dogovori za udeležbo na tem kongresu so se vodili brez vednosti gl. odbora in poslanskega kluba. G. Davidović nas je iznenadil s izjavo, da je dal svojo besedo, da se bo udeležil kongresa tako, kakor da gre tu le za neke privatne stvari in ne za splošno narodno politiko in strankino taktiko. Veselje onega dela zagrebškega časopisa, ki že cela tri leta razliva svojo jezo nad demokratsko stranko, je najboljši dokaz, kako napačen je korak, ki ga je naredil g. Davidović. G. Davidović se je odzval vabilu onih ljudi, ki istočasno bljujejo na mene in na oni del naše stranke, ki v prečanskih krajih vodi najljutejši boj za državno edinstvo, vsa mogoča obrekovanja. Brezpomembno je, kaj bo ta kongres sklenil. Glavna stvar pa je cilj kongresa, da se v prečanskih krajih premaga stranka, ki je najvernejša edinstvu. Mogoče bo naše energično držanje za držalo kongres od sklepa po reviziji ustave, za katero lomijo kopja njegovi sklica-telji. To se bo zgodilo zaradi tega, da ne odbijejo od sebe onih srbijanskih demokratov, na kojih pomoč računajo kongresniki i borbi s prečanskimi demokrati. O vsem tem pa bo še spregovorila stranka.«

Pribečevićovo glasilo »Preporod« piše: ...gospod Davidović je z včerajšnjim brzo-vlakom zapustil Belgrad. Na ta način se za-res nahajamo pred splošno notranje politično krizo. Demokratska stranka se nahaja pred razcepom, vsled česar so vsi mi-nistri dali ostavke. S krizo demokratske stranke je jako oslabiljena fronta državotvornih elementov in čuvarjev državnega edinstva. Mi stojimo pred vrlo mučno no-tranjepolitično krizo.«

Položaj demokratske stranke.

O sedanjem položaju demokratske stranke poroča »Preporod«: »Zaradi poto-vanja v Zagreb se je odrekel g. Davidović predsedstvu demokratskega kluba in pred-sedstvu stranke. Tudi nekaj članov glavne-ga odbora se je odpovedalo članstvu. Stran-ka se nahaja vsled tega danes brez vod-stva, njeni prvaki so razcepljeni. Kam bo pripeljal ta razcep, se bo pokazalo v Bel-gradu pri sestanku posl. kluba.«

Glasovi iz vrst radikalov.

Novosadska »Zastava« piše: »Sedaj gre za to, ali bo ostala demokratska stran-ka dosledna svoji politiki z ozirom na edin-stvo države in na vidovdansko ustavo in napram hrvatskim separatistom, ali pa bo krenila na nova pota.«

Mitroviška »Srbijac« pa prinaša pod naslovom »Razpad demokratov« sledečo notico: »Svi ministri demokratske stranke podneli su ostavke. Ljuba Davidović po-dneo je ostavku na predsedništvo kluba. Razpad je gotov.«

Stojan M. Protić in zagrebški sestanek.

O sestanku v Zagrebu je rekel Stojan M. Protić nekemu sotrudniku »Vremena«: »Jaz mislim, da je to poskus nekoliko jav-nih delavcev, da iščejo in da najdejo izhod iz sedanje situacije. Njihov pojav je znak in dokaz, da današnje stanje naše države ni dobro. Glede uspeha te akcije je danes težko govoriti, ker se šele začneja, gotovo pa je, da škodovala ne bo, kajti že pojav sam je koristen.«

Mnenje »Narodne Politike«.

Zagrebška »Narodna Politika« piše: »Govorice o neki novi politični kombinaciji, kateri bi se pridružili tribunaši (okoli »Slo-bodne Tribune«), zemljoradniki, narodni socialisti, en del demokratov in nekaj biv-ših in sedanjih poslancev, ki zaenkrat ne pripadajo nobeni stranki, so nekoliko pre-več fantastične kombinacije zlasti z ozirom na izpremembo današnjega režima. Med kongresisti je malo poslancev, brez poslan-cev pa ni mogoče misliti na premembe v vladi. Kar se pa tiče bodočih volitev, je malo verjetno, da bi se dala do takrat na-praviti tako čvrsta skupina, da bi mogla sedanjim in vladnim strankam izpodkopati

ila. Vendar pa kongresa ne smemo pod-cenjevati.«

Zagreb, 11. sept. (Izv.) Povodom kon-gresa intelektualcev prinaša današnja »Rječ« uvodnik pod naslovom: »Dva lica kongresa«. V članku piše med drugim: »Naša teza je bila, da je kongres naper-jen proti obstoj demokratske stranke in proti ustavi. Prvo in drugo tezo potrjuje včerajšnji kongres, čeprav so govorniki skušali ublažiti vtise, ki so jih povzročili pred kongresom.«

Zagreb, 11. sept. (Izv.) Značilno je, da se je kongresa intelektualcev udeležil tudi Radićev poslanec dr. Karlo Häusler, ki je pred kratkem sklical v Križevcih se-stanek sedmih poslancev in osmih pred-sednikov organizacij Seljačke republikan-ske stranke. Na tem sestanku je bila spre-jeta resolucija, čije namen je, da se Hrvat-ska seljačka republikanska stranka pre-makne z mrtve točke in da se napravi red v stranki glede vprašanja glavnega odbo-ra, ki bi temeljil na načelu, da se organi-zacija zgradi in vodi od spodaj navzgor in ne od zgoraj navzdol, kakor doslej. To je naperjeno proti Radićevi diktaturi.

Diplomatična odkritja o vstopu Italije v svetovno vojno.

RUSIJA JE BILA VEDNO ZA JUGOSLOVANE.

(Od našega poročevalca.)

Pariz, 9. sept. Francoski zgodovinar Re cou li x objavlja na podlagi diploma-tičnega arhiva francoskega zunanega mi-nistrstva v »Revue de France« zanimive doprinese k zgodovini vstopa Italije v svetovno vojno, ki osvetljuje tudi za nas važno vlogo carske Rusije pri pogajanjih za jadransko obal. Iz njih se vidi, da se je Rusija dolgo odločno branila žrtvovati slo-vanske interese ob jadranskem morju Ita-liji.

Kratek ekscerpt iz te vелеvažne di-plomatične oblike bi bil ta-le:

Avgusta 1914 je Italija v Londonu sondirala teren, kakšno teritorialno od-škodnino bi dobila Italija, ako vstopi na strani antante v svetovno vojno. Do 9. marca 1915 je potem ta stvar zaspala, oziroma nimamo za to še dokumentov.

9. marca 1915 je Pavel Cambon, fran-coski poslanik v Rimu, obvestil svojo vlad-o, da Italija za slučaj svojega vstopa v vojno zahteva ves Trentino in del sever-ne Tirolske, celo Dalmacijo, na jugu od Kotora pa nevtralizacijo srbske in črno-gorske obali in ustvaritev »svobodne« Al-banije pod vplivom Italije. Francoska vlad-a je imela zoper vse te zahteve resne pomisleke, najbolj pa se jim je z vso od-ločnostjo upiral ruski zunanji minister Sa-zonov. Kako trdovratno je Sazonov vztra-jal na svojem stališču, se razvidi iz tega:

Poincaré, takrat predsednik republi-ke, je brzojavil carju, naj Rusija odneha. Tudi Anglija je začela v tem smislu delo-vati. Sonnino je izjavil, da koncem aprila 1915 udari na Avstrijo, ako se sprejmejo italijanski predlogi. Delcasse, min. za zu-nanje zadeve, ki je sicer bil zoper itali-janske zahteve, je 25. marca zopet tele-grafiral Paleologu, franc. poslaniku v Pe-trogradu, naj Sazonova pregovori. Sazo-nov je odgovoril: »Položaj zaveznikov ni

tak, da bi opravičeval kapitulacijo zavez-nikov pred italijanskimi pretenziami.« (Bilo je ob času zmagovite ofenzive Bru-silova na Galicijo.) Nato je Delcasse 28. marca poslal zopet energično brzojavko v Petrograd, obenem pa sta Francija in An-glija pregovarjali Italijo, naj zniža svoje zahteve. 29. marca je Sonnino sporočil svoje zadnje zahteve, ki so se zdele Grey-u, angl. zun. ministru, končno spre-jemljive. Italija je zahtevala dalmatinske otoke in polotok Pelješac. Sazonov se je tudi temu upiral. Sazonov se je zaradi te-ga polotoka cel mesec boril. Šele 21. aprila se je udal in pooblastil svojega posla-nika v Londonu, da pogodbo zaveznikov z Italijo podpiše, istega dne je car Poi-ncaréju brzojavil, da v pogodbo privoli. Zahteval pa je, da Italija takoj udari. Ita-lija je pogodbo podpisala v Londonu 25. aprila.

Pogodba pa je ostala tajna, bodisi da je Sonnino hotel paktirati na tihem z Av-strijo, bodisi da se je bal ljudstva. Med tem je namreč Giolitti silovito delal proti vojski in Francija je bila naravnost obu-pana. Pridobila je d Anunzio zato, da je 14. maja množici v Rimu izdal tajno po-godbo Italije z zavezniki. Potem je stvar šla naprej in 22. maja je Italija izdala mo-bilizacijsko povelje ter 24. maja Avstriji napovedala vojno.

Za nas je važno to, da je Rusija stala vseskozi na jugoslovanskim interesom od-govorjajočem stališču in da je le vsled skrajnega pritiska razmer podpisala lon-donsko pogodbo. To je nauk za nas, da v Rusijo zaupamo in da se tudi proti seda-nji boljševiški Rusiji ne damo zapelati v kakšno neložnost, ker bo Rusija vedno ščitila naše interese.

Sklenila sta počakati na prihod podpred-sednika glavnega odbora demokratske stranke dr. Krstića, da se reši spor med Davidovićem in Pribečevićem.

Avstrijsko vprašanje in društvo narodov.

Praga, 11. sept. (Izv.) Iz Ženeve po-ročajo, da so se v soboto popoldne v ho-telu »Metropol«, ki je sedež češkoslova-ske delegacije, sestali delegati Jugoslavije, Italije in češkoslovaške. Navzoči so bili dr. Ninčić, Tosti, Biancheri in dr. Beneš. Razpravljali so o avstrijskem vprašanju. Dosegel se je popoln sporazum.

Dunaj, 10. sept. (Izv.) Z ozirom na povratek kanclerja dr. Seipela iz Ženeve na Dunaj piše »Politische Correspondenz«: »Če društvo narodov v najkrajšem času ne bo rešilo avstrijskega vprašanja povoli-no, bo avstrijska vlada skupno s Čehi, Ita-lijani in Švicami ustvarila v okviru društva narodov posebno organizacijo za pomoč Avstriji. Švica je nastopila aktivno. Mno-go je ležeče na tem, da vodi avstrijska vlada, ki je prebrdila že tako velike te-žave, v najbližji bodočnosti vnanjo politiko, ki bo našla razumevanje in vzbujala zaupanje.«

Proglas grškega kralja Konstantina.

Atene, 11. sept. (Izv.) Z ozirom na katastrofo, ki jo je grška armada doži-vela v Mali Aziji, se je ljudstva v celi de-želi polastilo grozno vznemirjenje. Kralj Konstantin je v tej težki situaciji izdal na prebivalstvo pomirjevalen proglas, v katerem med drugim veli, da bo storil vse, kar mu dovoljuje ustava in kar mu vелеvajo interesi grškega naroda.

Sovjetska Rusija za Nemčijo.

Helsingfors, 9. sept. (Rk.) Petrograj-ska »Pravda« piše: »Ko se bo delavstvo v Nemčiji zavedlo, da je prišel čas za boj s francoskim imperializmom, bo našlo po-moč v Rusiji. Ako nemški narod zahteva pomoči, se bo ruski proletariat požuril, da mu jo da.«

VAJE SOVJETSKE MORNARICE.

Helsingfors, 8. sept. (Rk.) Vaje sov-jetske mornarice v finskem zalivu so iz-zvale med obalnim prebivalstvom veliko vznemirjenje, to pa tembolj, ker je nekaj topovskih krogelj padlo na finska tla.

BOLJŠEVIŠKE ČETE OBKOLILE VLADIVOSTOK.

Riga, 6. sept. (Raskulta.) Moskovski radio poroča, da so Vladivostok s kopne strani obkolili boljševiški pristaši, tako da se je moral general Dideriks umakniti v Niskoljsk-Usturijsk.

KOLEKTIVNA NOTA BOLGARIJL.

Belgrad, 11. sept. (Izv.) Naš odprav-nik poslov v Sofiji je danes izročil bolgar-skemu zunanjemu ministru kolektivno noto naše vlade, Rumunije in Grške ko-odgovor na svoječasno bolgarsko noto.

TISKARSKA STAVKA V AVSTRIJI.

Dunaj, 11. sept. (Izv.) Tiskarska stav-ka traja dalje. Danes se je položaj celo poostril. Čuje se, da ima stavka tudi poli-tičen motiv in da je naperjena proti ka-binetu dr. Seipela. Boj grafičnega delav-stva nameravajo proglasiti za boj vsega delavstva.

ZBLIZANJE MED MADŽARI IN ITALIJO.

Budimpešta, 10. sept. (Izv.) Med la-ško in ogrsko vlado je sklenjen dogovor, da bo Italija dobavljala Ogrski tekstilno blago. Pogodba je naperjena očitno pro-ti Čehom.

Dr. Josip Mantuani:

Zgodovinska razstava slik.

(Dalje.)

Še štirih diletantov ne smemo pozabi-ti, ker so važni za negovanje slikarstva v izobraženih slojih 19. stoletja: prof. An-ton Hayne (1786—1853), kot pokrajinar, grofica Marija Auersperg, soproga Anastazija Grün (1810—1880), kot slika-rica cvetja, župnik Fr. Pustavrh (1827—1871), kot portretist in pokrajinar, dasi se je bavil tudi — celo pretežno — s hi-storičnim slikarstvom, in grof Žiga Gal-lenberg (1713—1773), kot portretist. — Most v moderno dobo delata Jan. Wolf (1829—1884) s 4 bibličnimi podo-bami in Simon Ogrin (* 1851) z eno hi-storično sliko in ženskim portretom.

Kolik del razobešenih slik pa je izpod čopičev nam še neznanih umetnikov: 87 števil! To je jasen dokaz, da imamo v svo-ji umetnostni zgodovini še dokaj norešenih vprašanj in mnogo resnega dela, ki zahteva pozitivnega znanja, vztrajnosti, akribije in metodičnega šolanja.

To bi bil torej obris pozitivnega dela zgodovinske razstave, ki nam nudi, kakor smo ugotovili, 291 del od 39 izvestnih, a 87 neznanih umetnikov, ki so prišli v po-štev. Kadar nočemo izreči košljive sodbe, najraje molčimo; in tudi pri tej razstavi imamo tak molk, ki nam prikriva, ko-liko naših umetnikov, ki so nam znani po

imenih, deloma tudi po delih, še ni prišlo v poštev: 75 važnejših še ni — in jih naj-brže tudi nikdar ne bomo videli združenih in zastopanih po ohranjenih delih. A onih 87 praznih etiket bi, mislim, prav lahko preskrbeli iz te vrste, ako bi bolje poznali zgodovino svoje umetnosti. Naj podam važ-njša teh imen, ki bodo morebiti služila enemu ali drugemu, da pozneje kaj več do-žene, kakor vemo dosedaj.

Elija Wolf, star., († po 1595). Elija Wolf ml. (1595—1653). Val. Mavrič (1595 do 1661). Peter Liberi (1605—1687). Bo-štjan Šnek (1613—1679). Matej Plavec (omenjen 1613). Matija Perdon (1614 do 1659). Tom. Steger (1620—1664). Gan. Sra-ka (om. 1632). Miha Ziegler (om. 1635). Matija Wagner (om. 1635). N. Donathin (om. 1637). Jan. Listić (1636—1666). Jan. Eysenhardt (1637—1691). T. Kundisek (om. 1639). Simon Widtmann († 1642). Simon Morttenpeck († 1640). Tom. Kuhs (1640 do 1715). Jan. Fleischman (1641—1690.) — Elija Ben. Stubenrauch (1643—1689). Jan. Peter Gimpler (1644—1714). Simon Vin-da († 1646). N. Namerlin († pred 1650). Karel Gentili (1650—1700). Ant. Belluci (1654—1726). Jak. Šnek (om. 1654). Jan. K. Staravačnik (1657—1743). Gašp. Weiss-mann (om. 1657). Jan. Fr. Rottmair (1660 do 1730). Josip Tibaldi (1662—1739). Ne-ki »František slikar« (1666—1716). Elija Baek (Pajk?, v 17. stol.). Maks Höbner (17. stol.). Fran Ant. Höger (17.—18. stol.). Lud. de Clerich (om. 1679—1715). Andr.

Baselius (1681—1702). Jan. Koch (om. 1682). Matija Wagner (om. 1682). Bošt. Obermaier (om. 1686—1688). Jan. K. Hardt (om. 1686—1714). Jos. Layer (1688—1744). Andr. Wrezel (Brecelj? om. 1686—1688). Bošt. Steger (om. 1687). Jak. Sobrech (om. 1696). Jan. Ziegler (1697—1747). Jurij Ferner (1702—1745). Jan. Jur. Remb (om. 1703). Andr. Jos. Jambšek (om. 1699. † 1733). Jan. Motvas (Motvoz? om. 1706. 1707). Jos. Oliveti († 1709). Peter Werek († 1715). Mih. Motvas (om. 1717—1736). Sim. Volb. Grahovar (1710—1774). D. Kö-nigsgrueber (1712—1748). Nicolo Bam-bino (om. 1714). Jan. Zupačić (om. 1717 do 1728). Jan. Jurij Merkl (om. 1719 do 1725). Jos. Matek (om. 1719—1722). Alb. Pichl (om. 1726—1750). Jos. Mayer (om. 1731). Jos. Schütz (om. 1748). Karel Schütz (1746—1800). L. Janša (1746—1812). A. Fa-yenz (om. 1755 in 1765). Jan. Mih. Liechten-reith (slika 1771—1776). K. Dorfmeister (1775—1839). Matej Goričnik, (1790 do 1862). I. Hauspaum (om. 1800). Jos. Egar-tner st. (1809—1849). Jos. Egartner ml. (1833—1905). Henr. Dejak (1840—1914). M. Jožefa Strus († 1879). Ladisl. Beneš (1845—1921). Ostale preidem, ker smatram, da so znani tudi v širši javnosti in je mo-goče doznati življenjske date, kakor n. pr. Goetzi, Koželj, Čeferin, Čelešnik, Šubici in podobni.

Razporedba slik v razstavi svedoči, da so bili pri delu možje, ki imajo estetski čut za blagodejen ritem in sorazmerje. — Glav-

na dela so na mestih, ki jim dajo neusiljiv akcent. Razsvetljava je pa proračunjena samo za predpoldanske ure — vsaj v dvo-rah; na hodniku je narobe. A to se ne da predrugačiti, ker je vnaprej dano. — Za promet je mnogo prostora, tako, da za-dostuje tudi pri obilnem posetu.

Posebej je omeniti še katalog. Tu se naj zbere vsa plemenita usedlina znanstve-nega uspeha. Ta bodi dragocen dar za bo-dočnost. In prav zaradi tega moram napra-viti par pripomb.

Naslov govori o zgodovinski razstavi slovenskega slikarstva. To se mi vidi nekoliko premalo točno. Ako čitamo v se-znamu imena Rainbalt, Planner, Niernber-ger, Hörman, Kremser Schmidt, Schonjans, Altomonte, Purtscher, Herrlein, Karinger, Künl, Kurz v. Goldenstein, ne moremo prav verjeti, da so ti vršili slovensko slikarstvo. A ko bi rekel naslov, da je to katalog zgo-dovinske razstave slikarstva v Sloveniji ali v slovenskih deželah, tedaj bi bilo vse stro-go korektno in zavarovano zoper vse očit-ke, to tem bolj, ker omenja predgovorček »krivično silo«, ki se je moramo skrbno ogibati tudi na kulturnih popriščih.

Vsebinska kataloga dokazuje, da je bil spisan v veliki naglici in tiskan ne le »kot rokopis«, marveč celo kot »prvi koncept«, ki mu je treba izdatnih korektur. Navajam jih, da pojasnim posetnikom nesoglasja, od-boru pa popravo za eventualno drugo iz-dajo.

(Malic.)

PRIJET PONAREJALEC AVSTRIJSKIH KRON.

Leoben, 11. sept. (Izv.) Policija je za „Riječ“ uvodnik pod naslovom: »Dva lica ikega in litografskega podjetja, zaradi ponarejanja 50.000 kronskih avstrijskih bankovcev. Palmer je tega denarja ponaredil skupnem znesku 30 milijonov kron. Pri njem so našli še klišee za ponarejanje 20-cronskih čeških bankovcev, dalje za ponarejanje nekih hrvatskih akcij itd. Zaradi ponarejanja ga je iskala že policija v Berlinu in Pragi.

DRAGINJA MESA V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 11. sept. (Izv.) Vključ fraginji mesa se mažarska vlada ni odločila prepovedati izvoz živine, ker donacija živinoreja trpi vsled pomanjkanja krme. Zato je budimpeštanski živinski trg preplavljen z živinskimi trgovci iz sosednjih držav, osobito iz Češkoslovaške, Avstrije in Italije, ki nakupujejo živino za izvoz. Posledica tega je, da cene živine silno rastejo, ž njimi seveda cena mesa. Budimpeštanski mesarji danes vsled tega sploh niso več nakupovali živine in je trg ostal brez mesa.

Pokrajinska razstava v Mariboru.

Nedelja, krasen dan, se je vse trlo ljudi na razstavi. Cenijo nad 20.000 obiskovalcev.

Najbolj privlačna točka je prekrasni vrta, katerega je kot biser cele razstave, postavilo vrtnarsko društvo. Zlasti v večernih urah je ta del razstave naravnost čaroben. Poleg umetniško razstavljenih izdelkov vrtnarstva (med njimi polno za sodanji čas nenavadnih cvetk) vzbujajo pozornost tudi izredni sadeži. Tudi vnani obiskovalci so polni priznanja, da kaj takega na vseh naših sličnih prireditvah še niso videli. Med razstavljalci nahajamo: Vrtnarsko podjetje Džamonja, Jemec, državna vinarska in sadjarska šola, Požar, Žgank (vrtnar lesne družbe »Drava«), Urbanek, Mejevske (s krasno elipso sredi vrta), Borštner iz Maribora, Vavda vrtnarstvo, Ptuj, Bertels-Menjschoj iz Strnišča, oskrbnistvo Racev-dvor iz Krčevine. Na vzpehu te razstave imajo največ zaslug v otvoritvenem poročilu omenjeni gospodje.

Naslednja privlačna točka je kmečka hiša, polna narodnih motivov (starin) med njimi kolovrat Slomškove matere. Zgradba te hiše se je izvršila na željo Slov. ženskega društva, ki zbira posebno vstopnino za zgradbo otroške bolnice. Za to hišo je že mnogo kupcev. Želja pa je, da se ohrani za prihodnjo razstavo ter primerno izpopolni zlasti na zunaj.

Veliko zanimanje je tudi za razstavo umetniških slik kluba »Grohar«. V umetnih vezeninah prednači razstava šolskih sester. O drugih posebnih predmetih še izpregovorimo.

V soboto so razstavo obiskali belgrajski profesorji in gostinci trgovske akademije iz Subotice. V nedeljo so si razstavo ogledali udeleženci kongresa jugoslov. obrtnikov iz Hrvatske (Zagreb, Glina, Varaždin), Strniša, Ptuja, Ormoža, Središča, Novoga mesta, Koroške in Celja in drugih krajev. Pričakovala se je večja udeležba.

Kongres je vodil predsednik Slov. obrt. društva Maribor, g. Novak. Glavna točka dnevnega reda je bila debata o prepovedi uvoza predmetov, ki jih izdeluje doma. Mariborski obrtniki so se za tak kongres premalo pripravili in še manje zanimali. Za okras mesta se je mestna občina premalo zanimala. Še le v nedeljo so zavirale nekatere zastave na mestnih poslopjih.

Opozarjamo, da izdane legitimacije ne veljajo tudi za obisk razstave, kakor je pomotoma natisnjeno, nego le kot legitimacija za polovično vožnjo.

Podravska industrija sadnih izdelkov v Selnici. Cesar nam do sedaj noben udeležecem v Jugoslaviji ni pokazal, nam nudi Obrtna razstava v Mariboru, kjer ima krasno ozaljšan paviljon (št. 10) z brezaikoholnimi pijačami. Paviljon je last »Podravske industrije sadnih izdelkov v Selnici«, ki razpečava naravne sadne soke. Ti so iste važnosti, kakor sadje sploh. Prednost vred sadjem pa jim gre, ker so na razpolago v vseh letnih časih, celo v letinah, kadar sadja ni. Telesnemu organizmu prija o, ker čistijo kri in imajo potrebno redilo snov: sladkor v obilni množini. Zoper to so najboljši pomočnik, posebno če jih pijemo s slatino. Razstavljene najdemo pristne, naravne soke, sladkane in nesladkane. Malinova je kar pet vrst. Razven teh se še dobi borovničar, ribezni sok, bezgovec, grozdni sok, citronin sok in jabolčni sok leta 1920. Grozdni sok vinske trte lanskega leta je zelo sladek, da je sam komaj užiten. Treba ga je pomešati z vodo, najbolje s kisljo. Prodaja se pa tudi sladkan, gost kot sirup. Ta mnogoličnost pač kaže, koliko izbiri dobrih pijač imajo abstinenti na razpolago. Škoda je le, da nimamo v

Mariboru in po celi Sloveniji mnogo brezalkoholnih gostiln, kjer bi se taka zdrava, domača pijača točila. Koliko preprirov, ubojev in drugih težav bi potem bilo lahko prihranjenih našim slovenskim družinam!

Politične novice.

Shod okrajne kmečke zveze za Belokrajino. Na mali šmaren dne 8. sept. se je vršil pri Treh farah pri Metliki velik javen shod Kmečke zveze. Na obširnem prostoru pred cerkvijo se je zbralo do 600 zborovalcev, ki so z velikim zanimanjem sledili govorom poslancev dr. Šimraka, Stanovnika in Nemanica. V jednatem govoru je dr. Šimrak razgalil hinavsko in za kmeta pogubno politiko samostojnežev, demokratov in radičevcev. Shod je izrekel soglasno zaupnico Jugoslovanskemu klubu.

Hlinka o Radiću. Hlinka je voditelj slovaške ljudske stranke, ki se bori za popolno avtonomijo Slovaške proti češkimi centralistom v Češkoslovaški republiki. O tem slovaškem voditelju je časopisje že veliko pisalo in mu očitalo, da vodi v Češkoslovaški tako politiko ko Radić na Hrvatskem. Tajnik Hrvatske pučke stranke dr. Andrić pa je obiskal Hlinko ter se z njim razgovarjal. Vprašal ga je, če je res v zvezi z Radićem. Hlinka je odgovoril, da hoče biti v zvezi le s takimi strankami, ki stoje na krščanskem stališču. Kar pa dela Radić na Hrvatskem, je proti cerkvi. Ker pa Radić zameta tudi avtonomijo, dela tudi proti hrvatskemu narodu. Radić pričakuje pomoči pri Ameriki in Angliji. To je slaba politika. Na koncu je dejal Hlinka: »Treba se je bojevati v parlamentu, kakor to delamo mi Slovaki. Zato povejte vsem Hrvatom, naj gredo v parlament. Neprijatelj svojega naroda je, kdor to opušča ter dopušča nasprotnikom delati, kar jim drago. Radić pa, vidimo, ni nič bolji kot drugi brezverski politiki. Jaz poznam le hrvatsko ljudsko stranko, ki stoji na krščanskem in avtonomičnem temelju.« Ostro je obsodil Hlinka Radića.

Slabi izgledi za državni proračun. Demokratsko glavno glasilo »Pravda« piše: »Vlada razpravlja zadnje dni o zelo slabih izgledih za državni proračun. Predvidene vsote se izkazujejo že danes kot nedostopne zaradi padca dinarja. Poleg tega so dohodki jako pičili, ker malokdo plača davek (v Sloveniji ga plača vsak, op. ur.). Če se bodo stvari še dalje razvijale, bodo morali zahtevati vsi naknadne kredite.« — Mi smo že ob priliki proračunske razprave pisali, da je vsak proračun brez stalne valutne podlage nemogoč in fiktiven in da o kakem »uravnoveženem« proračunu ne more biti niti govora. »Pravda« sedaj v polni meri potrjuje, kar smo mi prerokovali že pred dvema meseci.

Vprašanje sekvistrov. Minister za pravosodje dr. Lazar Marković je odpotoval sinoči na Dunaj, kjer bo imel v četrti tek važno konferenco z avstrijskim finančnim ministrom glede obojestranskega ukinjenja sekvistrov.

Grki prosijo za pomoč našo vlado. Grški zastopnik v Belgradu je v soboto dopoldne obiskal pomočnika ministra zunanjih zadev g. Gavrilovića, katerega je prosil za diplomatsko pomoč pri pogajanjih grške države s Turki. G. Pantá Gavrilović je bil prej poslanik naše države v Carigradu in dobro pozna razmere na jugoiztoku Evrope. — Naše stališče je, da nimamo nobenega interesa se zavzemati za Grčijo. V naši državi ne prebivajo nobeni Grki, pač pa veliko muslimanov, kojih simpatije nam morajo biti več vredne nego grške. Prebivalstvo v Trakciji povečini ni grško in naj se, kakor eKmal-paša želi, izreče po svobodnem plebiscitu, kam hoče pripadati. Mi bomo tudi s Turčijo lahko živeli v dobrem sosedstvu.

Orlovski tabor v Murski Soboti.

Skupna fronta vernih katoličanov in protestantov.

Dne 3. septembra t. l. se je vršil orlovski tabor v Murski Soboti, ki je po svoji udeležbi (nad 15.000 ljudi) morebiti prekosil vse dosedanje v Jugoslaviji. V soboto zvečer je bila bakljada ljutomerske orlovske godbe. Točno ob 8. uri zvečer je bil spreved od Szaparijevega parka proti katol. cerkvi, kjer je imel pred cerkvijo govor brat Pipa iz Ljubljane. Orli in Orlice so prepevali orlovsko himno in »Mi smo Orli«. Od katoliške cerkve se je spreved nadaljeval proti Mali kaniži in pred evangelijsko cerkvijo, kjer je zopet govoril brat Pipa. Po končani bakljadi, ki se je udeležilo nad 1000 oseb, in govoru se je ljudstvo razšlo.

V nedeljo jutraj je bila ob 5. uri budnica. Povsod so ugledni domačini Orle navdušeno pozdravljali. Ob 7. uri je bil sprejem Orlov in gostov iz Bratonic pri katoliški cerkvi, kjer je Orle iskreno pozdravil z godbo zastopnik SLS za Prekmurje g. Frano Ks. Švikaršič. Ob trčetrt na 8. uru je bil sprejem gostov iz Bojine, katere je tudi pozdravil g. Švikaršič.

Ob 8. uri so se vsi Orli iz Prekmurja skupaj zbrali v parku in se je razvil spreved za sprejem gostov iz Stajerske. Domačini so napravili bratom onstran Mure špalir. Ob 9. uri je bil sprejem na kolo-dvoru, kamor je pripeljal posebni vlak iz Murske Sobotne — Hodoš goste iz Goričkoga, večinoma evangeličane, preko 1200 ljudi. Vlak in stroj je bil krasno okrašen in je imel dve zastavi na čelu. Ko se vlak ustavi, pozdravi zastopnik SLS za Prekmurje g. Švikaršič najprej velezaslužnega protestantskega župnika g. Perša iz St. Šetastrijana.

Na to se je razvil spreved proti katoliški cerkvi. Ob pol 10. uri je bila slovesna sveta maša s popolno asistenco, ki jo je daroval g. dr. Hohnjec. Med mašo je svirala ljutomerska godba ter so peli domačini po starem običaju. Po sveti maši je imel cerkveni govor g. kaplan Krauz iz Murske Sobotne. Po cerkvenem govoru so govorili pred cerkvijo g. dr. Hohnjec, predsednik okrožja Ljutomer, g. Novak, Orlica iz Središča na Dravskem polju in Orel iz Ljubljane. Po končanem govoru je bila zaprisega Orlov in Orlic iz celega Prekmurja. Potem je bil obhod do evangelijske cerkve, kjer je zopet govoril g. dr. Hohnjec, ki je naglašal skupnost vernih katoličanov in protestantov v boju za ideale krščanstva. Po govoru je bila skupna skušnja telovadcev, potem obed. Ob 3. uri popoldan je bil javen nastop Orlov, Orlic in naraščaja. Ljudstvo se je jako zanimalo za telovadbe. Posebno so se izkazale Orlice v brnski tekmi. Po telovadbi je bila prosta zabava. Krizevski in gornje radgonski pevski zbori so izbornopeli. Potem so se še prečitale razne (27 po številu) brzojavke iz cele Jugoslavije, največ iz Srbije in Bosne.

Ob 9. uri zvečer se je ljudstvo razšlo in je bil zaključek veselice. Ljudstvo bo vedno ohranilo v spomin to prireditev, ki bo silno povzdignila pošteno krščansko misel v Prekmurju.

Dnevne novice.

Oblast države v šoli. Na Bledu so svobodomiselnih Žerjavov učitelji sklenili, da bodi šola državna zadeva. Tako jo hočeta imeti urejeno Pribičević in Žerjav, da lahko s pomočjo svojih kulijev šolo izrabljata za sokolsko propagando. V ta namen načelo, da je šola državna, dobro služi. Toda drugo stališče zavzemajo gospodje takrat, ko gre za to, da se odpravi obvezna šolska služba božja. G. vladni tajnik g. dr. Majcen je zavzel v tozadevni debati v zadnji seji višjega šolskega sveta sledeče stališče: »Šolska oblast ni ne očetovska, ne varstvena, ne vojaška; zato ji tudi zakon ne more dati moči, da bi silila učence k bogoslužnim vajam.« To izjavo so Žerjavovi močje, ki imajo večino v višjem šolskem svetu, sprejeli in sklenili, da se obvezne šolske maše odpravijo. Prav! Toda, zakaj pa naj bi potem katoliški starši smeli in morali trpeti, da šolska oblast, ki ni očetovska, njihove otroke vzgaja v sokolskem duhu, ki je svobodomiseln in protikatoliški? Tu je dvojna mera! In proti tej dvojni meri se bomo borili! Če niso otroci svobodomiselnih staršev dolžni hoditi k verskim vajam, tudi otroci katoliških staršev ne bodo hodili po svobodomiselnem sokolsko vzgojo v šoli, ki jo sami plačujejo! Kdor hoče take učitelje in tako vzgojo za svoje otroke, naj ta špas sam plača! Katoliški starši si pa tega ne damo vsiliti, ker šola ni očetovska oblast! — Oče.

Največkratnejši orlovski tabor letošnjega leta se je vršil to nedeljo v Novem mestu. Orlov in Orlic z naraščajem se je zbralo okrog 1000, obširni kapitelj-ski grič je bil premajhen za ogromno ljudsko množico, ki je prihitela od vseh krajev na orlovsko slavnost. Daljše poročilo, ki nam je došlo, priobčimo jutri.

II. dolenski orlovski tabor je povzročil med liberalnimi Novomeščani pravo paniko. Hoteli so tabor preprečiti s tem, da so pritiskali na glavarja, naj orlovskim armadam prepove napasti častiljivo sokolsko trdnjavo, pa jim ni uspelo. In tako so morali žalostno gledati, kako orlovstvo prvič koraka v mogočnem številu skozi njihovo mesto in kako je sokolska prireditev s svojimi 100—150 kroji naravnost utonila v orlovstvu, ki se je v nedeljo zbralo v novomeški prestolici. Da se »kulturalni« Sokoli vsled tega niso mogli vzdržati svojih edinih argumentov, ki jih imajo zoper Orle, namreč psov, je jasno. Seveda so Orli, posebno v posebnem vlaklu, kamor je novomeški postajenačelnik utihtopil tudi Sokole, sami Sokolom na bolj ali manj neprijeten način narekovali postavu o najprimitivnejših pojmih olike, ker ti junaki od svoje organizacije ne dobe dovolj poka o dostojnosti. Enakopravnost si bomo že priborili, če ne drugače, pa s svojo močjo. — In sedaj stavimo, da bo takole: Ves ta teden se bodo vrstile v »Jutro« razne zlagane več ali manj krvave zgodbe (v tem oziru je »Jutro« doseglo rekord že ob blejski orlovski prireditvi) o orlovski podivjanosti itd. itd. Zakaj jezo si je treba ohladiti in sokolsko nedeljsko polomijo nekoliko popraviti in zato je »Jutro« kakor na-

laš. Le berite ga. Danes se začne, v soboto neha in novomeško sokolstvo bo rešeno.

Časnikarski kongres v Subotici. Na kongresu v Subotici je prišlo do burne debate o priliki predloga, kje naj bo centrala časnikarskega združenja, ali v Belgradu ali v Zagrebu. Končno je zmagal Belgrad. — V glavni odbor časnikarskega združenja so izvoljeni: Stojan M. Protić kot predsednik; podpredsednika sta Fran Smodej in Mita Kličin; tajnika dr. Jovanović in Božidar Vodeb; blagajnik: Vukičević.

VII. medzavezniški kongres invalidov se letos vrši v naši državi. Te dni so se zbrali zastopniki invalidov medzavezniških držav v Ljubljani, da potem nadaljujejo svoje zborovanje v Zagrebu in Belgradu. Naša vlada je poslala na kongres 22 zastopnikov, vse invalidske organizacije naše države pa 20. Francija je zastopana po 16 delegatih, Belgija po 10, Češkoslovaška po 7, Italija po 6, Poljska in Japonska po enem delegatu. V dvorani univerze se je vršil sestanek, na katerem je tuje goste pozdravil posl. Agatanović ter namestnik Hribar. Govorili so še Francoz prof. Jaquez Teutsch, Italijan vseučil. prof. Pio Foa, Belgijec De Pauw, Japonec polkovnik Shibuj, Čehoslovak min. svetnik Fleischmann ter zastopnik Društva narodov Tixier. Dnevni red razprav je naslednji: Osebné oškodovane invalidom, jetični invalidi, invalidi s plinom zastrupljeni, pokojnine, stanje invalidov v odrešenih krajih, proteze. Sklenilo se je, da bo po en delegat posredoval pri vsakem referatu, po eden pa bo referiral. Predsedstvo in referati se menjavajo. Del programa se izvrši v Zagrebu, drugi pa v Belgradu, kamor pridejo tudi delegati iz Portugalske, Grške in Rumunije. Zvečer je namestnik Hribar priredil bogato oskrbljen rout. Včeraj so si delegati ogledali Ljubljano, vselejemo in Gorenjsko z Bledom.

Iz krogov nižjih javnih nameščenec. Daleč smo po zaslugi naših merodajnih faktorjev že prijadrali z našo revščino, tako, da že vsak nižji nameščenec preklinja one merodajne osebe, katere so krive njihove bede. Šola se bo pričela ali nižji javni nameščenec nima niti pare v žepu za šolske potrebščine, čevlje in obleko. Pri nas se nabira za vse mogoče svrhe, ali na uboge otroke nižjih jav. nameščenecv se nikdo ne spomni. Ali ni nikakih narodnih dam, da bi se tudi žrtvovala za tako hvalno nalogo? Mi bi sami započeli tako akcijo, žalobog da nam ni dovoljeno od višjih oblastev. Mnogo jih težko dela, da se skromno prežive, mnogim pa služba ne dopušča postranskih zaslužkov, drugi so že tako oslabljeni, da že državno službo ne morejo več z isto točnostjo opravljati kot preje. Kako hočejo še pozneje po službi opravljati kako delo. Nas ni sram pokazati naše revščine, ker si je nismo sami krivi, ako ni našo vlado sram, da se njeni uslužbenci morajo obračati na javno dobrodelnost! — Eden za več drugih.

Vprašanje iz kroga poduradnikov. Ali še niso izsledili onega zločinca, ki je prvi zakrivil maksimiranje rodbinskih doklad poduradnikom in slugom? V pravnih državah se kliče marilce pred sodišča, ta pa, ki je kriv, da stotine rodbin počasi umirajo, sedi morda še celo na odgovornem mestu. Sem mnenja, da je večji krivec oni, ki mori ljudi polagoma, kakor pa oni, ki jih takoj usmrta. Država ima nepregledno škodo s tem, da se je dopustila največja socialna krivica, ki bi je nobena omikana država ne zakrivila. More li služabnik, rodbinski oče, s številno družino z današnjimi prejemki človeško živeti? Ali vodilni močje tega ne vidijo, kam to vodi, ali so pa res vmes ljudje, ki delajo na to, da se ljubljena domovina upropasti. — Ubog poduradnik.

Iz krogov državnih železničarjev. Javnosti je dobro znano, kako slabo so plačani železniški uslužbenci in kako dolgo že zamen moledujejo za nutno potrebno zvišanje plač. Namesto da bi železničarjem zvišali plačo, je pa zagrebško ravnateljstvo zvišalo ceno premoga, in sicer kar za 163 kron pri 1000 kg. To zvišanje premoga velja od 1. julija dalje in morajo železničarji, ki so od tega roka dalje prejeli premog, sedaj naknadno doplačati razliko. Kje naj vzamejo denar? — Tudi obleke železničarji — izvzemši nekaterih na večjih postajah — niso dobili že od prevrata. Na ukaz ravnateljstva so morali vsi poslati svoje mere že meseca maja, danes smo v septembru, pa ni od oblek ne duha, ne sluha. Gotovo ni v čast železniški upravi, da so železničarji razcapani ali pa napol civilno, napol službeno oblečeni. Čudimo se, da morejo železničarji pri sedanjih razmerah sploh še opravljati svojo nad vse težavno službo. Tarifi so se že parkrat občutno povišali, plače železničarjev so pa ostale vedno enake. Ali hoče železniška uprava svoje uslužbence res privesti do skrajnosti?

Pasić in belgrajski tramvaj. Znano je, da je predčasom Pasićev avtomobil zadel v belgrajski tramvaj. Nesreče ni bilo nobene, zato pa kolportirajo sedaj, kaj sodi Pasić o tej nezgodi. Minister dr. Laza Marković praša Pasića, kako se je nesreča zgodila: »Pa zar šofer nije mogao okrenuti avto na drugu stranu?« Pasić pojasni: »Ovaj... jes' znam... šofer je išao malo po brzo, pa nije mogao... nego znam, onaj... tramvajdija (voznik tramvaja) je trebao na drugu stranu.«

— Čudne pa resnične razmere pri orožništvu. V nekdanjih časih je bil poklic orožništva po predstojateljskih predpisih njih edina služba in je bilo vsakemu orožniku najstrogo prepovedano. Sedaj so pa razmere vse drugačne. Stari in mladi, samski in oženjeni orožniki, ako hočejo sebe in svoje družine pošteno preživeti, so primorani iskati si postranskih zaslužkov. Gospodov častnikov so zvišane doklade, za uboga trpinca orožnika se nobeden ne zmeni, zato ker on lahko od zraka živi. V tem oziru ne zadene nobena krivda ali sramota orožnikov, temveč one faktorje, kateri imajo za orožništvo skrbeti. Prišli smo tako daleč, da nekateri orožniki izvršujejo službo nočnih čuvajev! Vprašamo gospode, ali so take službe za orožnika? Ali ne trpi orožništvo s tem na ugledu pred občinstvom? Skrajni čas je že, da se vendar enkrat te razmere predurimo. Se slabše pa je z upokojenimi orožniki, kateri od časa njih upokojitve, t. j. že več kot pol leta, niso prejeli pokojnine kakor tudi ne plače. Od časa naj živijo ti zapušteni trpinči? Kje leži tujak krivda? Nobeno kritikovanje po časopisih ne pomaga nič več, vse spi v tem oziru kot medved v brlogu. Zatožaj apeliramo in prosimo gospode poslance, da na merodajnem mestu posredujejo in razjasnijo orožniške razmere, kakor tudi, da bo vendar enkrat upokojenim orožnikom njih zaslužena pokojnina izplačana.

— Gospodinska šola v Šmihelu pri Novem mestu prične novo šolsko leto s 16. oktobrom t. l. Šola je šestmesečna in traja pouk do 15. aprila 1923. V njo se sprejemajo otroci in zunanje gojenke. Prošnje za sprejem je vložiti najpozneje do 1. oktobra t. l. pri vodstvu gospodinske šole v Šmihelu, kjer se dobe vsa potrebna pojasnila glede preskrbine itd. Prošnjam je priložiti rojstni list in zadnje šolsko spričevalo.

— Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odobrova seja v sredo dne 13. septembra t. l. ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani. Društvena pisarna daje članom informacije dnevno od 18. do 20. ure Sv. Petra cesta št. 13, pritično, desno.

— Poziv vsem zdravnikom, ki se namestijo udeležiti zdravniškega kongresa in higienske razstave dne 25. do 27. septembra t. l. v Sarajevu, da to nemudoma javijo Zdravniškemu društvu v Ljubljani. Udeležniki zdravniški in njih rodbinski člani plačajo polovično vožnjo na državnih železnicah. Za južno železnico, ki nudi iste udobnosti, je treba označiti prago, po kateri se hoče potovati. — Za odbor: Dr. Goričar, t. č. tajnik.

— Čeden nastop samostojne družbe. O priliki orlovskega tabora na Bledu so bili na kolodvor v Lescach komandirani orožniki, dasi to pri drugih podobnih prireditvah ni običajno. Posla orožniki niso imeli nobenega, le pri odhodu prvega večernega vlaka so zadržavali ljudi od prevelikega navala nani. Ta posel pa bi bilo kakor vsako nedeljo in praznik opravilo železniško osebje samo brez njih. Kljub temu dejstvu, ki je znano vsem množičnim ljudem, ki so bili tedaj navzoči na kolodvoru v Lescach, je skušalo »Jutro« na račun Orlov zavijati dejstvo o navzočnosti orožnikov. Mi hočemo »Jutru« postreči z drugačnimi prizori z leskega kolodvora, ki so popolnoma pristni in nepotvorjeni: Bilo je 8. t. m. o priliki samostojne prireditve na Bledu. Na večerne vlake v Lescach je bil spet velikanski naval. Topot je bilo že ob 6. uri zvečer mnogo pijanih ljudi na kolodvoru, a o kakem orožniku nobene sledi. Ob 9. uri zvečer, ko je imel priti tretji vlak, je iz bližnje gostilne nenadoma priložilo približno 15 samostojnežev, prelepajočih se in rjovečih, da je bilo groza. Klicali so po nožih in tako pridri v kolodvorsko poslopje in na peron. Ženske in otroci so iz strahu začeli jokati in se skrivati pod klopi. Železniško osebje z načelnikom na čelu je skušalo miriti. V zahvalo so razdivjani samostojneži planili nanje in jih obkladali z najgršimi nesramnostmi: »Železniški postopaci! Berati, ki morate delati za krajcarje! Mi smo pa gospodje, mi imamo posestva, denar in oblast. Vi boste naši sužnji!« Načelnik je telefoniral v Radovljico o po orožnike, a teh ni hoteli biti izlepa od nikoder. Ko je prihajal vlak, se je več samostojnežev vrlo na tir, tako da je bila nevarnost za največjo nesrečo. Tedaj si je načelnik pomagaj z lastnimi rokami in s silo potegnil nazaj pijane junake, katerih par je padlo po tleh. Eden teh se je hitro pobral in potegnil nož. Priskočilo je nekaj gospodov in železničarjev, ki so podivjanega samostojneža z naporom vseh sil ukrotili. Šele tedaj so dospeli orožniki, ki so se čez polnoč delali zapisnike. Tako se je družba samostojnih na poseben način zahvalila železniškemu osebju, ki res za beraške krajcarje opravlja svojo težko službo in nosi vse breme tujeskega prometa. Veliko je bilo letos raznih skupnih izletov na Bled in mnogo izrednega truda je imelo ob takih prilikah železniško osebje, toda od vseh drugih prireditev je zelo vsaj priznanje, le ti samostojneži so se obnašali tako grdo nasproti trpinom.

— Da se ne pozabi! Povodom razviti zavzame sokolskega naraščaja je priredila novo-meska župa v soboto zvečer bakljado. Da so si Sokoli sami vpili »zdravo«, jim damo čisto prav. To nas ni zanimalo. Naše pristaše bo pa gotovo zanimalo, da so imeli ob tej priliki bivši poslanec S. L. S. okna lepo razsvetljena in da je z njih strehe — kot redka izjema — visela zastava. Zanimivo je tudi dejstvo, da se sveti na drugo nove sokolske zastave srebrn gumb, ki ga diči ime tega bivšega pristaša naše stranke.

»Na strešici zastava — različno sapica pihlja, zdaj vleče sem, zdaj vleče tja, zastavca se po njej ravna.«

— Požar na Vrhniki. V nedeljo okrog pol 16. ure je izbruhnil požar na kozolcu g. Fran Tršarja na Vrhniki; ker je bil kozolec krit s slamo in je bilo na njem mnogo sena in slame, je bil hipoma ves v plamenu. Pogorela je tudi v bližini stoječa usnjarska delavnica. Le hitri pomoči domačega in okoliških gasilnih društev se je zahvalila, da se ogenj ni razširil na bližnja poslopja. Zlasti se je odlikovalo gasilno društvo z Verda s svojo motorno brigado. Kako je nastal požar, ni znano.

— Pošta vožnja Polhov gradec — Ljubljana. Iz varnostnih ozirov se izpremene prometni časi od 16. septembra 1922 pa do 14. aprila 1923 pri poštni vožnji Polhov gradec — Ljubljana. Iz Polhovega gradca bo odhajala pošta ob 14. uri, z Dobrove pri Ljubljani ob 15.55, z Viča ob 16.55, v Ljubljano na glavno pošto pa bo prihajala ob 17.25. Prometni časi v smeri Ljubljana — Polhov gradec ostanejo kakor doslej, t. j. 7.10.

— Bogata ženitev. V nedeljo 3. septembra so obhajali v Sobobronu v Bački ženitovanje enega izmed najpremožnejših kmetov. Nevesta je doma iz Vel. Kikinde, kakih 70 kilometrov od Sobobrona. V Sobobron so se gostje pripeljali na 14 avtomobilih. Ženitovanje je trajalo pet dni. Takorvani »svatbeni kum« je potrošil za ženitovanje nad 160 tisoč dinarjev, zet pa nad 600 tisoč dinarjev. Skupno s tem, kar so potrošili svatje, je veljalo ženitovanje nad 2 milijona dinarjev. — Sedaj pa vprašajte, koliko davka plačajo ti srečni ljudje.

— Tatvina v šmartinski dekanjski cerkvi. Neznat tat je ukradel iz zakristije dekanjske cerkve v Šmartnem pri Litiji dve rdeči in eno črno kuto iz flanel.

— Poljske tatvine v okolici Zagorja se zelo množe. Z njih posestnikov Ivana Železnika in Antona Bučevca so tatovi ukradli približno 10 mernikov krompirja (vrednost 2700 K), dalje so bili okradeni Jurij Gozeli, Jernej Brežar z Orleka, Jakob Bukovec iz Prapreč in Jožef Kez iz Potoške vasi.

— Špekulantka brez blaga. Angela Zemljan je zanimiva osebnost: rojena je bila leta 1891. v Zagorici in je služila kot natakarica v Zagrebu, kjer se je naučila moderne špekulacije. V začetku leta 1920. je naprosila Franceta Miklja v Škofji Loki, naj ji dobi kupca za strojno olje in mu je dala tudi vzorec. Pri Vegi v Spodnji Šiški je podjetna Angela, ki se je predstavila za Alojzijo Černe, »prodala« Ivanu Hudomalču olje. Govorila je tako prepričevalno, da ji je dal Hudomalč 8000 K are, ona mu je pa obljubila, da bo z avtomobilom pripeljala olje v Tržič. Hudomalč seveda olja nikdar ni videl. Angela je špekulirala tudi v Gradcu, kjer je ukradla skupno z Berto Varovškim večjo množino denarja. Tudi Mariji Kaplanovi v Ljubljani je ukradla par nogavic. Deželno sodišče v Ljubljani je Zamljenovi prisodilo 16 mesecev težke ječe, dasi se je zagovarjala boljše, kakor bi bilo to pet advokatov storilo.

— Z bičevnikom je pretepel 13. junija v Babnem polju J. Turk Franceta Poežt in ga je poškodoval. Turk se bo za to pokoril 10 tedno v težki ječi.

— Pocestna tatvina. France Korošec je šel 2. junija ob 1 uri ponoči domov. Blizu Bleda je ob cesti zaspal. To je zapazil Tone Pretnar z Bleda, ki je Korošcu ukradel srebrno uro in double-verižico. Pretnarja so orožniki izsledili ter ga izročili sodišču, ki mu je prisodilo 6 mesecev ječe.

— Z nožem je sunil 18. junija v Goričah pri Predvoru Jurij Rezar Petra Perka v levo stegno. Rezar bo zato sedel dva meseca v ječi.

— Poškodba gozdov. Mariji Klinarjevi iz Hrušice pri Jesenicah je bilo v gozdu in na njenem vrtu odsekanih veliko vej in vrhov od gabrov, jesenov in drugih dreves. Tudi sadno drevje so ji nepridipravi: mladi otroci, močno poškodovali.

— Konjski tat aretiran. Leopoldu Habetu iz Št. Vida nad Ljubljano je bil 8. t. m. ukraden iz hleva 8 let star, 25.900 K vreden konj. Orožniški narednik Globočnik je zasledoval tatu do Polhovega Gradca, dalje pa polhograjski orožniški narednik Tomšič in kaplar Šetina, katera sta v Lovrovcah pri Zireh prijela tatu, ko je gonil konja. Orožnika sta aretirala tatu, ki je hud tihotapec, in ga izročila sodišču.

— Vlom v kaščo. Dne 31. avgusta je bilo vmlomljeno v kaščo Mateja Ajdovška v Lescach pri Dolih. Vlomilec je povzročil Ajdovšku 10.000 K škode.

Novice iz Italije.

Lepa cerkvena prireditev v Slov. Benečiji. Na Stari gori v Slov. Benečiji so predminolo nedeljo slovesno kronali oltarno Mater božjo. Navzočih je bilo več škofov ter velike množice slovenskega in furlanskega ljudstva. Slovenci so pozdravljali Marijo s slovenskimi »živio«.

Trst v imeniku italijanskih mest. Italijanske oblasti so končno izvršile vpis tržaške luke v imenik italijanskih luk. S tem so se razločili tudi vsi italijanski predpisi in pristojbine za pristajanje ladij na tržaško pristanišče.

Pomorski muzej v Trstu. V nedeljo, dne 17. t. m. se vrši v Trstu kongres ribogojkega društva. Ob tej priliki se otvori v veliki avli navtične akademije tudi pomorski muzej, vsebujoč razne zbirke pomorske industrije in ribjega muzeja.

Štajerske novice.

Š Pokrajinska razstava v Mariboru. V nedeljo je bilo za razstavo prodanih 18.770 vstopnic.

Š Poročil se je včeraj v Mariboru primarij dr. Mirko Čemič z gđ. Mici Ruprehtovo.

Š Skok iz brzovlaka. Včeraj zjutraj in na postaji Poljčane skočil iz brzovlaka uradnik lesne trgovine »Drava«, ki je zaposlen v tovarni Zbelovo pri Poljčanah. Brzovlak v Poljčanah ne ustavi in bi se moral peljati do Maribora. Da bo prej doma, je skočil iz vlaka, ko je bil v hudem diru. Obležal je na tleh. Vsi so mislili, da je mrtev. Vendar je po četrturnem počitku sam odšel domov. Imel je srečo.

Š Hotel Stadt Wien v Mariboru je dobil od okrajnega glavarstva odlok, da mora radi stenic do 15. decembra ukiniti svoj obrat. Hotel je kupila Trgovska banka.

Š Krvava nedelja. Iz Maribora nam poročajo: Iz Spodnje Kaplje je došla vest, da je bila v nedeljo umorjena in oropana neka ženska. Ropar je odnesel 6000 K. — Iz Sv. Marjete ob Pesnici poročajo, da so bili pri gostilni Ficker, ki leži ob cesti proti Sv. Lenartu, napadeni v nedeljo trije bratje. Dva od njih sta bila zaklana v srce. — V Sv. Martinu pri Vurbergu je bil v nedeljo umorjen neki Ormavec, ki je pred kratkim v Hočah zabodel v hrbet nekega gostilničarja. — V Krčevini pri Čuvinjci 425 je bil včeraj zjutraj ob 3. napaden pomožni delavec Ivan Osef s Podbrzja. Bil je z nožem težko ranjen.

Š Smrtina nesreča. Pri kopanju peska dne 9. t. m. je zemlja podsula petnajstletnega Jožefa Pepelnaka iz Malevesi pri Ponikvi na Štajerskem. Ulomilo mu je tilnik in je bil na mestu mrtev.

Š Mezdno gibanje. Včeraj se je v Mariboru pričelo mezdno gibanje stavbiških delavcev, ki zahtevajo, da se Celje in Maribor izločita iz tarifa Ljubljane, češ, da se v Mariboru le malo zida in je tu večja draginja kakor v Ljubljani. Delodajalci so proti temu.

Š Napad. 36 letni knjigovodja pri Slaviji je bil 10. t. m. med 12. in 2. uro, ko se je vračal iz Razvanja v Maribor, med potjo od treh vojakov napaden, vržen na tla, udarjen in za 200 K denarja okraden. Storiči so ga udarili večkrat po glavi, tako da je padel v nezavest, v kateri je ležal celo uro. Vojaki so medtem zginitili in odnesli čevlje in njegovo obleko. Ko je prišel k zavesti, je vstal ter šel do gostilna Kranjc, kjer je tudi prenočeval, od koder ga je rešilni oddelek iz Maribora prepeljal v bolnišnico, ker so se mu vsled udarcev možgani pretresli.

Š Okraden. V soboto zvečer je bilo vmlomljeno v stanovanje pečarja Š. v Gosposki ul. št. 38 v Mariboru ter bilo vkradeno: ura, srebrnina, hranilne knjižice. O vlomilcih doslej ni nobenega sledu.

Gospodarstvo.

II. Ljubljanski velesejem zaključen.

Sinoči se je zaključil II. ljubljanski velesejem. Uspeh velesejema je kljub slabi trgovski konjunkturi in klub slabemu vremenu ter premali reklami posebno v južnih krajih naše države naravnost velikanski. Število vseh posetnikov se ceni nad 200.000 ljudi, posebno v četrtek, petek, soboto in nedeljo je bil naravnost naval na sejmišče. Včeraj so trgovci naravnost z mrzlično naglostjo določevali zadnje sklepe. Dosedaj je bilo sklenjenih nad milijard in pol kupčij. Seveda, kar je glavno, bodo še nadaljna naročila sledila.

Semenj je posetil med drugimi tudi naš finančni minister dr. Kosta Kumanudi. Od inozemcev je še posebej omeniti, da je velesejem posetilo okrog 100 madžarskih trgovcev. Tudi francoski konzul v Ljubljani si je ogledal velesejem.

Že danes so si največje inozemske trdke zagisurale prostore za velesejem v prihodnjem letu. In upati je, da bo velesejem v letu 1923 presegel oba prva velesejma, ker bo vedel odpraviti nedostatke, ki so se pojavili letos.

AND JAKIL, TVORNIKA KOŽA I CIPELA, KARLOVAC.

Ta trdka je razstavila v paviljonu J, št. 386. So to podplat, rjava kravja koža, boks in ševro-usnje, črno in rujav, in končno moški in ženski čevlji v raznih oblikah. Firma je zgradila pred dvema letoma veliko in najmodernejše urejeno tovarno čevljev za 600 do 800 parov dnevne produkcije. Ne štedeč ne truda ne stroškov glede prvovrstnih strokovnih delavcev in mojstrov kakor tudi prvovrstnega materiala, izdeluje zdaj izdelke, kateri se glede okusne oblike in elegantne izdelave lahko merijo z najboljšimi inozemskimi izdelki, če jih celo ne prekašajo.

TVRDKA FRANC LUBAS IN SIN IZ CELOVCA.

Menda ga ni ljubitelja harmonike, ki bi ne poznal te trdke. Naše kmetstvo ljudstvo, pa tudi mnogi meščani pozna to izdelovalko pristnih kranjskih harmonik, ki obstoja že 40 let. Lepi, prvovrstni izdelki vzbujajo občo pozornost, posebno, kadar mladi gospod Lukas koncertira na iznajdbi svojega očeta, takrat se zbere okoli njegovega paviljona dosti poslušalcev. Izdelki so do malega že vsi razprodani, z novimi naročili pa je trdka preskrbljena do prihodnjega sejma.

g Žitni trg. V Zagrebu se prodaja pšenična moka »št. 00« po 31.50 K, št. 2 po 30 K, št. 6 po 28.50 K.

g Povišanje monopolne pristojbine na benzin. Državna trošarina na bencin znaša sedaj kakor pri petroleju 400 dinarjev v srebru pri 100 kilogramih.

g Dobava ovsa. Dne 30. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne se bodo sklenile v Intendaturi komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu pismene neposredne pogodbe glede dobave ovsa za razne garnizije. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Bankovci po pol milijona kron. Take bankovce bo začela izdajati avstrijska vlada.

g Banka z grškim kapitalom v Romuniji. V Braili je osnovana po večini z grškim kapitalom Bauer-Elena-Romana z glavnico od 30 milijonov lejev, ki bo financirala večje komercijalne posle. g Zamenjava romunskih novčanic. Nacionalna romunska banka pripravlja zamenjavo novčanic od 500, 100 in 20 lejev. Nove novčance so izdelali na Francoskem.

BORZA.

Zagreb, 11. sept. (Sklep.) Pešta 14.80, Berlin 22—24, Italija 13.40—13.56, London 1380—1400, Newyork 308, Pariz 24.40, Praga 10.80, Zürich 58.20—58.80. — Ameriški dolarji 296.

Zürich, 11. sept. (Sklep.) Pešta 23.50, Berlin 33.50, Italija 23.70, London 23.50, Newyork 527.50, Pariz 40.80, Praga 17.60, Dunaj 0.0075, Sofija 3.15, Zagreb 1.65, Varšava 0.0075, Holandska 205.15, nemškoavstr. krone 0.00775.

Dunaj, 11. sept. (Sklep.) Pešta 32.45, Berlin 50.10, Italija 32.36, London 33.60, Newyork 74.875, Pariz 57.44, Praga 507, Zürich 14.185, Amsterdam 29.100, Sofija 429.50, Zagreb 226.75, Varšava 1045, Belgrad 907, Brixel 54.

Ljubljanske novice.

Ij Vodstvo SLS. za Ljubljano javlja, da je volivni imenik na vpogled v tajništvo SLS. II. nadstr. Jugoslovanska tiskarna in pozivlja vse somišljenike zaradi reklamacij, katerih rok je do 21. t. m. Volivno pravico ima vsak moški, kateri je dopolnil 21. leto in biva 1 leto stalno v Ljubljani.

Ij Katehetom. V sredo, 13. sept. popoldne ob petih v posvetovalnici K. T. D. prvi sestanek. Potrebna udeležba vsem!

Ij Udeležniki invalidskega kongresa so včeraj, v ponedeljek, s svojimi obiskom počastili mestno hišo. V mestni zbornici je došlece pozdravil v imenu ljubljanske občine g. dvorni svetnik dr. Seneković slovenskem jeziku, nakar je gospod urverzitetni profesor dr. Pitamic pozdravil tolmačil v francoščini ter mu dodal še par opazk o politični zgodovini našega mesta.

Ij Porazdelitev volišč. V svrhu vsaj približnega izenačenja števila volivcev na posameznih voliščih je bilo potreba, da so se dosedanja volivna okolišča nekoliko spremenila. Naj omenimo samo najvažnejše spremembe. Od dosedaj I. volišča se je prikopilo II. volišču: Kopitarjeva ulica, Streliška ulica, Za gradom št. 9 in 11, Strmi pot, Na stolbi, Lončarska steza, ves magistratni okoliš, ljubljanski grad in Stari trg do št. 20. — Zadržna ulica spada k V., Pot v Rožno dolino pa v VI. volišče. Aleksandrova cesta leva stran v VI., desna pa v VII. volišče. Dunajska cesta leva stran v VII., desna pa v VIII. volišče. Kolodvorska ulica leva stran v VIII., desna stran pa v IX. volišče, ki sega do Radeckega ceste. Sv. Martina cesta spada v XI. ali vodmatsko volišče. — Na novo obljude vile na Mirju se bodo pridile v bodoče IV. volišču. To pot pa ondodni prebivalci volijo na onem volišču, kamor so spadali po svojem stanovanšču, ki so je imeli ob novem letu. Sploh velja pravilo, da so merodajna stanovanja ob novem letu glede pripadnosti h kakemu volišču. — Kasneje objavimo podroben načrt posameznih cest, ulic in trgov, ki spadajo k temu ali onemu volišču.

Ij Kje volijo stanovalci barak in železniških voz? Barake pri klavnici, na Ambrozevem trgu in Poljanski cesti 13 v Mestnem domu I. Baraka na Cankarjevemu nabrežju na magistratu II. — Baraka na Prulah v šentjakovski šoli III. — Barake ob Aškerčevi cesti na obrtni šoli V., istotam baraka ob Bleiweisovi cesti št. 6. — Barake ob Dunajski cesti na gimnaziji VII. — Baraka ob Predilnici na sodišču VIII. — Vagoni na glavnem kolodvoru in barake ob Resl'evi cesti na učiteljski IX. — Barake na Friškovicu volijo na Ledini X. — Barake ob sv. Martina cesti in vagoni pri sv. Križu na vodmatskem volišču XI. — Barake v Sp. Šiški volijo v šoli in sicer volilci z začetnimi črkami A do L na XIII., oni s črkami M do Ž pa na XIV. volišču istotam.

Ij Na državnem Osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani, Turjaški trg št. 6/II, se prične redni pouk v petek, dne 15. septembra. Vpisovanje se bo vršilo od 12. do 14. septembra, predložiti je krstni list in zadnje šolsko spričevalo. Učenke so redne učenke in hospitantke, to so žene in dekleta, ki imajo manj časa za pouk na razpolago. Učile se bodo sledeče tehnike: klekljane in šivane čipke, všivanje platna v čipke, belu in pisano vezenje, toleto, filet, biserna dela in lasne mrežice. Pouk je brezplačen, vpisnine iz šolnine ni. Vnanjim učenkam se preskrbi znana voznina na železnicah.

Ij Režijsko osebje splošne bolnice v Ljubljani odločno protestira proti dopustitvi dveh tovarišev iz bolnice, ki sta služili 10, oziroma 19 let v zavodu. O dogodku je poročal »Slovenec« že v zadnji nedeljski številki. Protestiramo vsi tembolj odločno zato, ker vidimo, da nas ostale čaka ravno ista usoda v bodočnosti, če se razmere tukaj temeljito ne uredi. Če se bo v bodoče postopalo z nami tako, kakor se je zadnjič začelo pdi naših tovarišev, poudarjamo in povemo javno že naprej, da bo režijsko osebje, združeno v svoji strokovni organizaciji, znalo braniti svoje pravice s skrajnimi sredstvi. Nadalje protestiramo proti internaciji strežništva v blaznici v Ljubljani, kjer je strežništvo zaposleno skupaj po 24 ur, nakar ima prostega časa 10 ur in vsak drugi dan zvečer od 7. do 10. ure izhod iz zavoda, potem ko ga je vratar vzel na protokol. Ali ni to najhujša socialna krivica, da se nam ne da kot civilistom prostosti in svobode ter prilike za razvedrilo, katerega smo nujno potrebni po vednem občevarju v umobolnici.

Ij Umrli so v Ljubljani: Nežika Ažman, upravnika žena, 32 let. — Janez Rezar, vojni invalid, 35 let. — Frančiška Brejc, posestnikova žena, 42 let. — Josip Milavec, polkovnik v pok., 70 let. — Dr. Fran Zupanc, dvorni svetnik v pok. in bivši zdravstveni referent dež. vlado, 69 let. — Karel Grčar, rudar in tapetnik, 62 let. — Ivan in Fran Dimc, dvojčka, sina delavčeva, 10, ozir. 6 ur. — Josip Jenko, posestnikov sin, 2 leti. — Ivana Terlep, hči kovaškega mojstra in posestnika, 3 mesece. — Ivan Pajsar, posestnik, 58 let. — Anton Oblak, kovačev sin, 1 leto.

Ij Morilec nadsvetn. Avguštna Zajca pomiloščen na 15 let težke ječe. Kralj je pomiloštil na smrt obsojenega morilca g. rač. nadsvetn. Avguštna Zajca, nakar je stol sedmorice morilcu Jalenu prisodil 15 let težke ječe. Jalen je v zaporu zelo shujšal in je bolehen. Prepeljali ga bodo v mariborsko kaznilnico.

Ij Dotičnik, ki se je vozil v nedeljo zvečer s posebnim vlakom od orlovskega tabora v Novem mestu v kupeju drugega razreda in je potoma vzel zavitek s telovadno obleko, prosim, da mi ga vrne. — A. S. Florjanska ulica 11.

lj Jugoslovanski dobrovoljec (trgovca), ki je brez stanovanja, se obrača do hišnih gospodarjev, da bi dobil stanovanje. Več v inseratu.

Cerkveni vestnik.

c Kongregacija »žalostne Matere božje« pri Sv. Florijanu ima v piatek 15. t. m. shod. Zjutraj ob pol 7. uri skupno sv. obhajilo. Obvezno.

Orlovski vestnik.

Občni zbor šentpeterskega Orla se vrši v sredo, dne 13. t. m. § 74. poslovnika določa: Občnega zbora se morajo udeležiti vsi redni člani odseka. Kdor ne more priti, se mora opravičiti predsedniku. Proti rednemu članu, ki izostane brez tehtnega vzroka, se nastopi po § 102. poslovnika.

Šentpeterski orliški krožek ima svojo sejo danes zvečer ob sedmi uri v prostorih šentpeterske prosvete. — Predsednica.

Orel Sv. Jakob. Danes točno ob 8. uri lantovski sestanek v prostorih Prosvete. Pri- diti zagotovo vsi člani. — Točno ob pol 8. uri odborova seja.

Bolniško zavarovanje državnih nameščencev.

V ljubljanskih dnevnikih je nekdo sprožil bolniško zavarovanje državnih nameščencev. Zelo pametno, da se je to vprašanje načelo, čeprav pozno. Koliko družin državnih nameščencev je že zabredlo ravno vsled bolezni v strašne dolge. Denarne podpore niso dobili od nikoder, ker država ne da zadostno, v sedanjem proračunu pa sploh nobenih kreditov ni za podpore. O brezplačni zdravniški podpori pa sploh govora ni. Toda nekaj si pa lahko državni nameščenci vseeno pomagamo.

Opozoriti bi bilo na zakon o zavarovanju delavcev. Po § 7 tega zakona točka a) se niso dolžni zavarovati zoper bolezni oni državni nameščenci, ki dobivajo na temelju službenih predpisov, ki veljajo zanje, svoje prejemke za časa bolezni najmanj za 26 tednov od dneva, ko se je pri- čela bolezen. Pač pa se lahko zavarujejo sami prostovoljno. Zadnji odstavek navedenega paragrafa pravi namreč doslovno:

»Nameščencem, ki so po tem paragrafu (§ 7) oproščeni obveznosti zavarovanja zoper bolezen, in njih rodbini se zagotove s posebnim statutom zdravniška pomoč in zdravila, kakor tudi podpora ob porodu in smrti.« Pripominjam, da ta posebni statut še ni izšel.

§ 5 tega zakona se glasi: »Osebe, ki niso zavezane zavarovanju po tem zakonu, se smejo prostovoljno zavarovati po tem zakonu samo na način in ob pogojih, ki jih predpiše minister za socialno politiko z naredbi. Osebe, ki so po dosedanjih odredbah prostovoljno zavarovane zoper bolezen in nezgode, smejo nadaljnjši prostovoljno zavarovanje po odredbah tega zakona, dokler bivajo v območju naše države.«

Izšla pa je že tudi izvršilna naredba ministra za socialno politiko k temu zakonu. Prostovoljno se smejo zavarovati zoper bolezen v zmislu § 5 zakona o zavarovanju glasom § 15 te izvršilne navedbe točka a) »osebe, ki so na podstavi § 7 zakona o zavarovanju delavcev oproščene dolžnosti zavarovanja zoper bolezen.« Nadaljnja dva odstavka tega paragrafa se glasi: »Osebe pod a) do e) smejo pristopiti k prostovoljnemu zavarovanju zoper bolezni samo na podstavi ugodnega zdravniškega pregleda, ako niso še ob pristupu dovršile 40. leta starosti. Izjemoma se smejo do dne 1. oktobra 1922 pripuščati tudi osebe, stare nad 40 let, ako še niso dovršile 65. leta starosti. Prostovoljno zavarovanje zoper bolezni je pri osebah, omenjenih pod a) do e) omejeno samo na zdravniško pomoč in zdravila, babsko pomoč in na oskrbo v bolnici za člana in njegovo rodbino.« Pripominjam, da je ta zadnji odstavek nepopoln, ker je izpuščena podpora ob smrti, ki jo pozna zakon, § 7, zadnji odstavek.

§ 14. izvršilne navedbe pravi: »Za prostovoljno zavarovanje plačujejo osebe pod a in b tri četrtine prispevka za člana« itd. Po dobljenih informacijah bi znašal mesečni prispevek za državne uradnike — vsi bi prišli v IX. razred — tri četrtine od zneska 12 Din 48 par, t. j. mesečno 9 Din 12 par.

Najbolj umestno bi bilo, da stopi »Osrednja zveza javnih nameščencev« ne-

mudoma v stik z okrajno bolniško blagajno, s katero naj takoj uredi vse potrebno. Stvar je nujna, posebno za starejše nameščence. Seveda s tem pa še ni storjeno vse. Naše organizacije morajo iti nemudoma na delo, da izposlujejo poseben statut od ministrstva za socialno politiko, po katerem bi morali biti zavarovani zoper bolezen vsi javni nameščenci. Seveda bo morala država pri tem nositi skoro gotovo najmanj take stroške, ki jih predpisuje zakon o zavarovanju delavcev delodajalcem.

Brezdovno pa bi bilo za javne nameščence veliko boljše, če bi imeli svojo lastno zavarovalnico zoper bolezen. Tozadevni zakon je že narejen, je veliko boljši od zakona o zavarovanju delavcev in je tudi že — v praksi. Dobi se na mestnem magistratu ljubljanskem. Po tem zakonu so zavarovani zoper bolezen vsi magistratni uslužbenci. In kar je zmogla mestna občina ljubljanska za svoje uslužbence, to bi zmogla pri dobri volji še veliko bolj država. Dolžnost vseh naših organizacij pa je, da gredo takoj na delo za vpeljavo takega zakona o bolniškem zavarovanju za državne nameščence. Toliko v glavnem. Vsakemu pa bi bilo priporočiti, da prebere zakon o delavskem zavarovanju.

Računski uradnik.

Ljubljanska porota.

Ljubljana, 11. septembra 1922.

Tratje letošnje porotno zasedanje je otvoril predsednik ljubljanskega deželnega sodišča dr. Papež, votanta sta bila svetnik dr. Golja in okrajni sodnik Kralj, državno pravništvo je zastopal prvi državni pravnik Domenico. Razprava je razpisana proti samskemu delavcu v kemični tovarni Andreju Aliču, rojenemu 1. 1897 v Sostrem, kateri je obtožen, da je dne 18. majnika letos zavratno sunil v Ljublanico Marijo Gašperšič in da jo je 21. in 22. majnika nagovarjal, da naj izpove, ko bo zaslišana za pričo, da je sama po nesreči padla v vodo. Aliča je zagovarjal dr. Kreč.

Kaj je povedal Alič.

Predsednik dr. Papež Aliču: »Ali se čutite krivega?« — »Ne.« — Predsednik: »Povejte, kako je bilo.« Alič je povedal, da je 18. majnika spil v Mostah pol litra vina, doma je spil kozarec žganja, nato pa v Sostrem

pri Magistru pol litra vina. Pogovoril se je nato z Aličev, da bosta šla zvečer na sprehod. Šel je nato domov, kjer je spil tri kozarce grenkega. »Bil sem popolnoma pijan in nič ne vem, kaj se je godilo potem.« — Dr. Papež: »Kako je padla Gašperšičeva v vodo?« — »Ne vem.«

»S komolcem me je sunil in padla sem v Ljublanico!«

Marija Alič je stara 21 let. Kot priča zaslišana je očividno skušala Aliča razbremeniti in je marsikatero malenkost, katero je izpovedala v preiskavi, skušala olepšati, vsled česar jo je predsednik dr. Papež večkrat opozoril, naj govori popolno resnico. Povedala je, da je pričela občeati z Aličem lani meseca avgusta, kar je imelo svoje posledice. Tisti petek zvečer je prišel v Sostro po njo. Šla je z njim v Kašeli, rekel ji je, da gre po neke knjige tja. Ko sva šla drugič čez most in ko sva prišla do srede mostu, me je Alič sunil s komolcem in padla sem v Ljublanico. Padla sem z glavo naprej, vrtinec me je zasukal, prišla sem za tram in klicala na pomoč. Prišla sta dva fanta, ki sta me rešila. Dvakrat je prišel potem Alič k njej in ji obljubil, da jo bo poročil, če bo pri sodnji povedala, da je sama padla v vodo. Pijan se ji Alič ni zdel, sam okorajzen.

Kako je bila Gašperšičeva rešena smrti.

Priče Anton Selan, Jože Sirnik in Jože Šircelj so v tisti noči slišali, da je Gašperšičeva vpila: »Pomagajte! Pomagajte! Hitro! Hitro!« je klicala, ko smo prišli. »Ne morem se več držati. Fantje so splezali po mostni- cah doli in jo rešili. Če bi ne bili pravočasno prišli, bi bilo dekle utonilo. Ker jo je bilo strah, so jo nato spremili domov.

»Prosim, oprostite ga!«

Ko so bile zaslišane vse priče in je odšel senat v posvetovalnico, da sestavi vprašanja porotnikom, je vstala Aličeva, žrtev Gašperšičeva, in šla k porotnikom, katere je s pozvignjenimi rokami prosila rekoč: »Prosim, oprostite ga!« Prvi državni pravnik pravnik Domenico, ki je bil še v porotni dvorani, jo je za to ostro pogrjal. (Pripominimo, da je Gašperšičeva nedavno porodila sinčka.)

Porotni senat je stavil porotnikom dve glavni vprašanji, in sicer glede na poskušeni zavratni umor in z ozirom na goljufijo.

Po temperamentalnih govorih prvega državnega pravdnika Domenica in zagovornika dr. Kreča je prvostenski porotnikov naznačil, da so porotniki obe na nje stavljeni vprašanji potrdili, in sicer zavratni umor z 9 da in s 3 ne, goljufijo (nagovarjanje, da naj Gašperšičeva krivo priča), pa soglasno.

Ob 13. uri 40 minut je predsednik dr. Papež razglasil sodbo, s katero je bil Alič obsojen na pet let težke ječe.

Kopirne stroje (tudi na električni pogon): The Rex Co., Ljubljana

ZDRAVNICA

DR. ANA ZALOKAR zopet redno ordinira

od 10.—12. ure, Sodna ulica št. 1.

Dijakinja se sprejme v obližju li- ceja v popolno oskrbo; klavir na razpolago. Plača po dogovoru. Naslov pove uprava lista pod št. 3799.

Dr. BOGDAN NOVAK zdravnik, bakteriolog in specialist za infekcijske bolezni

ordinira od 11. do 12. ure dop. in od 1. do 4. ure pop., Kersnikova ulica (Nova ulica) št. 5, I. nadstr.

DIJAKA (dijakinjo)

nižjih razredov srednje šole sprejem na stanovanje in hrano. — Kje, pove upravnštvo »Slovenca« pod št. 3788.

Akad. slikar

Franjo A. Sterle

in

Ivanka Bavdaž

zaročena

Benetke, meseca septembra 1922

Sprejem dobro izurjeno v trgovino z mesanim blagom na deželi. Nastop takoj. — Naslov pove upravnštvo »Slovenca« pod št. 3791.

Kot UČENKA

želi stopiti v trgovino deklica, stara 17 let, poštenih staršev, z dežele. — Naslov pove uprava lista pod št. 3775.

Deček ki je dovršil 4. razr. ljudsko šolo, želi vstopiti kot učenec v trgovino z meš. blagom. Ponudbe na: Jožef Zerovnik, Vaše, Medvode.

Absolventka mešč. šole išče primerne mesto. Najraje kot učeni- ka v večji trgovini ali k modistki. — Natančneje: A. R., Kolodvorska ulica 22.

Pozor, lesni trgovci!

Prodaj v škofji Loki pri postaji veliko

šupo s fundusem

prav pri železniškem tiru. Vprašati: A. OGRIN, stavbenik, škofja Loka. 3776

SUKNO

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri

A. & E. SKABERNE

Ljubljana, Mestni trg 10.

Zidarsko delo.

Dne 17. sept. 1922 ob 3. uri pop. se odda v POLOMU pri Kočevju

zid okoli pokopališča

licitacijskim potom v delo. — Zi- darski mojstri se vabijo. 3786

Samo 3 dni!

!! kupujem po visokih cenah !! stare umetne zobe.

F. Karner, hotel Tratnik, soba št. 3. :: Sv. Petra cesta.

Naprodaj posestvo

v Trbov- ljah z vsemi pritliklinami. Meri okoli 40 oralov z gozdi, travniki, njivami. Gospod. poslopja in živina. Natančneje pove Ferdo MARN, obč. redar v Hrastniku.

HLODE smerekove in jelkove

3—8 m dolge, kakor tudi cele gozdove, kupi lesna družba »ILIRIJA«, Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8. — Telefon 220.

Kuhinjska in sobna OPREMA

iz trdega lesa, kompletno, marmornate plošče in drugo blago, je naprodaj. — Poizve se pri orožn. naredniku Anton SVETLIC, obmejni komisariat, Rakek.

Zaradi preselitve je v DOBREPOLJAH-PODGORICA št. 6 naprodaj

LEPO POSESTVO

v zelo ugodni legi in dobro urejeno. Ob- sega okrog 25 oralov. Polovica je dobrega gozda, smerekovega in bukovega, ležečega ob cesti oziroma dobri poti, od koder se les s primeroma majhnimi stroški spravi na železnico. Drugo so travniki in njive. Vse je dobro obdelano in zagojeno. Vrt je zasajen in ograjen z mrežo. Travniki zasajeni z drevjem. Hiša (vila) solidno zidana pred 20 leti, ima 6 sob poleg dru- gih prostorov. Svinjaki in hlev je zidano kasneje. Tudi vodnjak je pri hiši. Na željo dobi kupec tudi premočino: krave, prešiče, ovce, poljsko orodje, mrvu in drugo, da takoj nadalje obratuje. Gospo- darstvo je urejeno za mlekarstvo in pre- sičerejo. Kdor hoče svoj denar varno na- ložiti in ohraniti ter imeti poleg tega zdravo in udobno stanovanje, naj se oglasi pri lastniku v Dobrepoljah. 3781

Gospo- dična želi poučevati klavir. Ponudbe do 18. t. m. pod »Učenec« na upravnštvo »Slovenca«. 3772

Zobni atelje HERMANN PETERS ostane še zaprt do 25. septembra 1922.

POZOR! POZOR! Kapitalisti!

Na neobremenjeno posestvo (s hišo in gospodarskim poslopjem) na jako pro- metnem kraju Slovenije, v vrednosti 4 milijone kron, iščem posojila 1.600.000 K proti vknjižbi na prvi prostor ter 14% čistim obrestim. — Ponudbe pod: »PO- SOJILLO 14« na upravo tega lista.

Kupim

rabljeno ali slamo za pakovanje v pokvarjeno vsaki množini.

Naprodaj pa je

večja množi- lesenih sodov od na praznih, ter- pentina in vazelina, po nizki ceni. —

Ponudbe pod:

I. Keber, tvornice kem. tehn. izdel- kov, TACEN p. Ljubljani.

Prijatelji glasbe!

Prodaj PIANOLO (samoigralni stroj) na glasovir, in sto kosov NOT od naj- boljših skladateljev, samo za 20.000 din. Le resnim kupcem v pogled vsak dan od 10.—15. ure pri tiskarji G. F. Juršek v Ljubljani, Wolfova ulica 12. 3660

Inserirajte v »Slovenec«!

GOSTILNO

vzajem v najem ali račun v krajih Škofjeloke do Ljubljane ali v Kranju in okolici. — Razpolagam z vso potrebno opravo za gostilniško obrt in sem dobra kuharica. Cenj. ponudbe se prosi na na- slov: Ivanka Telban, Škofjaloka, Karlovec predmestje št. 51. 3755

OSEBNI AVTO

zn. »Minerva« naprodaj.

Daljnja pojasnila pri tiskarji JOSIP STUPICA, jermenar in sedlar, Ljubljana.

Redna zveza z New Yorkom

preko Bremena, Southampton, Cher- bourga potom prekrasnih velikih osebnih parnikov vlade Zjedinjenih držav.

»Georg Washington«, »Amerika«, »President Pierce«, »Presidet Taft«, »President Roosevelt«, in drugih. Krasne sobe, najboljša kuhinja, vsaka udobnost.

UNITED STATES LINES

BERLIN W 8, ZAGREB, Viator Konačiče, Und. d. Linden 1, Mihanovičeva ulica ter vse večje potovalne pisarne.

V svrhu možitve

želi poštenega znanja z resnim, izobraže- nim gospodom ali vdovcem izobražena, gospodinjstvu izurjena, a nepremožna, v srednjih let. Alkoholiki izklju- eni. Le resni dopisi pod št. 3797 na upravnštvo »Slovenca«.

Stanovanje in hrano sprejem dijaka ali dijakinjo. Naslov pove uprava lista pod št. 3773.

Spretna šivilja

prejme delo po hišah. Gre tudi izven ljubljane. — Naslov pove uprava lista pod št. 3789.

Državna uradnica išče popoli- danske

službe. Vešča vseh pisarniških del, stro- jepisja in stenografije. Ponudbe na upra- vo lista pod št. 3780.

Visoko nagrado

v blagu ali denarju, da jugoslovanski do- brovoljec (trgovca) onemu, ki odda ali preskrbi eno ali dve sobi s kuhinjo, ali brez iste, takoj. Najemuina po dogovoru in se plača za 1 leto ali več naprej. — Po- nudbe pod »Dobrovoljec« na upravo lista.

Stanovanje za kakega pensionista, preprosto sicer, a su- ho, svetlo in toplo, se odda takoj tik farne cerkve na Trsteniku. — Zup. urad Trstenik.

7%-no hipotečno posojilo

na prvo mesto proti prvostanemu, zelo visokemu jamstvu, se išče za takoj. — Pojasnila daje:

L. MEDIC, Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 7. II. nad- stropje, desno. 3777

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 Din.)

FOTOGRAFSKI ATELJE:
Grabice Franjo, Miklošičeva cesta št. 8.
ILIRIJA, LESNA TRGOVSKA IN
INDUSTRIJALNA DRUŽBA
Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8.

KLEPARJI:
Remšgar & Smerkol, Florijanska ul. 18.
Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev in krovec v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 28.
Korn T., Poljanska cesta št. 8.

MEHANIČNA DELAVNICA
za popravilo gramofonov in drugih godb. strojev A. Rasberger, Sodna ulica 5 (veža, desno), Ljubljana.

MEHANIČNA DELAVNICA za pis. stroje: Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.
KLOBUKE in TELOV. POTREBŠČINE: Kunovar Ivan, Stari trg št. 10.

PISALNI STROJI in POTREBŠČINE: Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

PABNA PEKARNA:
Jean Schreya nasl. Jakob Kavčič, Gradišče št. 5.

PLESKARJI, SOBO- in ČRKOSLIKARJI:
Produktivna zadruga, reg. zadr. z o. z., Ljubljana, Gosposka ulica št. 4.

SOBNO SLIKARSTVO:
Zuran Martin, Mestni trg št. 12.

SPEDIJSKA PODJETJA:
»Orient« d. d., Sodna ulica 3, Tel. 408.
Ransinger R., Cesta na juž. železnico 7-9.

STAVBENO PODJETJE:
Vizintin Ivan, Ljubljana, Vodmatški trg 7.

STAVB. in GALANT. KLEPARSTVO:
Fereue & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2.

TRGOVINA Z ŽELEZNINO:
Sušnik A., Zaloška cesta 21, Ljubljana.

TRGOV. Z DEŽNIKI in SOLNČNIKI:
Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO in CEMENTOM:
Erjavec & Turk pri zlati lopatici, Valva-zorjev trg št. 7.

URARSKA POPRAVILNA DELAVNICA
Seliškar Ivan, Pot v Rožno dolino št. 10. (Ceno in točno.)

ZALOGA POHISTVA:
F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

!!! AUTO !!!

BENCIN **PNEUMATIKA**
OLJE **VSA POPRAVILA**
MAST **IN VOZNE**

Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi

JUGO-AUTO d. o. z. v Ljubljani.

Otroški vozički, dvokolesa,

novi motorčki na ženska kolesa, šivalni stroji, pneumatika, najceneje pri **BAT-JELU**, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. Stari trg št. 28. 3688

Položimo dar slepim na oltar!

Podporno društvo slepih v Ljubljani, Wolfova ulica št. 12.

„DIAMALT“

Pozor pekli »DIAMALT«, tvornice Hanser i Sobolka, Beč-Stadlau, v predvojni kakovosti, se zopet dobi pri glavnem zastopniku za Jugoslavijo **EDUARD DUZANEC**, Zagreb, SKLADIŠČE Strossmayerova ulica št. 10.

„Minimax“

ročni gasilni aparat. — Generalno zastopstvo za Slovenijo: **BELUŠIČ**, Ljubljana, Resljeva cesta št. 3. 3556

Oset Andrej, Maribor, Aleksandrova cesta 57, telefon št. 88; veletrgovina sena, slame, drv, koruze, ovsa, sadja itd. Brzojavi: Oset Andrej, Maribor.

Ajour ŠIVALNI STROJ je poceni napredaj. — Kje, pove upravnishstvo »Slovenca« pod št. 3634.

Priporoča se tvrdka

A. Sušnik

trgovina z železnino

LJUBLJANA, Zaloška cesta 21

Perilo

za dame, gospode in deco, opremo za novorojenčke

ponajnižjih cenah pri:

A. ŠINKOVIC nasl. K. SOSS

Ljubljana, Mestni trg št. 19.

BERSON**GUMIJEVE PETE**in **PODPLATI**

ohranijo Vam obutev trpežno in elegantno

Dobe se v vseh boljših trgovinah z usnjem ter na debelo pri **BERSON-KAUČUK d. d., ZAGREB, WILSON TRG 7.**

Inserirajte v „Slovenca“!**CHARLES PRINC**

Ljubljana

Balkan - Dunajska cesta 33

Manufaktura**Turdka Fran Martinec**

mesni tesarski mojster v Ljubljani, Prule št. 8

otvoril dne 9. septembra 1922

parno žago na Škofljici

Strojni oddelek je opremljen z vsemi najmodernejšimi stroji za obdelovanje lesa. Žagalo se bodo tudi strankam, katerim so na razpolago polnojarmeniki. Izdelovali se bodo ladijski podi (Schiffsboden) različnih vrst.

Kupujem les vsake vrste, kakor tudi cele gozdne parcele.

Prevzamem vsa tesarska in v to stroko spadajoča dela: vile, mostove, stolpe, kupole, verande, vrtno hišice i. t. d. po lastnih in tujih načrtih.

Cene zmerne!

Izvršitev solidna!

Telefon 432.

Zahvala.

Vsem, ki so izkazali našemu dragemu pokojniku, gospodu

DR. FRAN ZUPANCU

dvornemu svetniku

poslednjo čast in z nami delili težko bol, se najtopleje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni: uradništvu socialno-zavarovalnih zavodov, ki je pokojnika ob njegovih zadnjih izdihljajih obdajalo z gniljivo ljubeznijo, pevskemu zboru »Glasbene Matice« za mile žalostinke, darovalcem cvetja in darov v dobrodelne namene in vsem, ki so spremili pokojnika na zadnji poti.

V Ljubljani, dne 11. septembra 1922.

Rodbina ZUPANČEVA in ŽIROVNIKOVA.

Štedilniki

na veliko in malo

Fran Kosmač

stavbeno ključavničarstvo in specialna delavnica za vzdigne štedilnike

Ljubljana, Jeranova ulica št. 5.

Ako še niste, pošljite naročnino!

CIRKVENICA Hotel Therapia

Casino (Cercle Prive)

z vsemi atrakcijami francoske RIVIERE

otvorjeno dnevno.

Bliznje pojasnila daje Uprava Cercle des Etrangers — Cirkvenica.

Manufaktura na debelo - M. Hribernik

Ljubljana, Sodna ulica št. 6.

Velika zaloga in vsakovrstna izbira.

Prva odlikovana dalmatinska parna destilerija

V. MORPURGO - SPLIT

Viemeljena leta 1879. od Vida Morpurgo.

PRVORAZREDNE SPECIJALITETE:

Maraschino »SELECT«, Maraschino »ALBA«, Cognac »DALMATIA« in la Medicinal-Cognac »DALMATIA VIEUX«, CREMES DOUBLES. Zraven tega vsakovrstni NAJFINEJI LIKERI.

Žganje: DROPOVICA, ŠLJIVOVICA, BOROVICA, RUM, MASTIKA itd. Ekstrakt od maraške (dalmat. višje) za tovarne likera, prolinéa, bonbona za slaščičarne — (svetovni izvoz). Ekstrakt od CHERRY-BRANDY. PUNCH-A itd.

Cenik na zahtevo.

Cenik na zahtevo.

Zastopnik **ADOLF KORDIN**, Ljubljana, Betovnova ul. 9.